

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 -- Cor.
Pe jumătate an 14 --
Pe 3 luni . . . 7 --
Pe o lună . . . 2:40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1:2.

INSERȚIUNILE
se primesc la administra-
ție.

Mulțămite publice și Lee
deschisă costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Glusul minții sănătoase

Econul serbărilor noastre culturale dela Blaj, n'a răsunat numai într'un singur fel în presa compatrioților noștri maghiari. Cele mai multe din ziarele lor fiind înfeudate ideilor șoviniste și grandomane de „hégemonia” și „szupremăcia”, firește, că s'au speriat, văzând în manifestările puterii noastre de viață culturală națională o serioasă amenințare, un zăgaz puternic pus deacurmezișul realizării acelor idei. Și atunci au strigat, au suspectat, au denunțat, s'au văicărit, — au dat, cu un cuvânt, un spectacol lamentabil, la care dealtfel ne așteptam, și dela care acuma de mult nu mai avem nimica nou de învățat. — Dar, ca o dovadă, că agitația șovinistă și grandomană n'a reușit totuși să terorizeze peste tot spiritul public în națiunea maghiară, a răsunat pe ici pe colo și câte un glas al minții sănătoase, — glasuri, cari astăzi încă pe puțini reușesc să-i facă atenți, dar cari nu desnădăjuim, că cu vremea vor covârși pe acelea ale pornirilor de ură și de sminteală sinucigașă.

Față de alarmele celor cari se tem de „fenomenul primejdios” al unei „culturi românești în desvoltare”, de „progresul formidabil” al poporului nostru, și le arată maghiarimei, oficiale sau nu, drept tot atâtea *delenda* pentru dânsa, — câte o cugutare mai potolită iese la iveală și atrage luarea aminte asupra forțelor acelora elementare, împotriva cărora lupta este și virovată și zadarnică. — Năzuințele culturale ale unui popor cu originea și cu

insușirile poporului românesc, fac și ele parte dintre acele forțe elementare.

E drept să recunoaștem că, în definitiv, niciodată n'a lipsit câte un astfel de glas, chiar în mijlocul celor mai gălăgioase *charivari*, pe cari le-au pus la cale, pe vremuri ca și astăzi, apostolii ideilor de *sdrobire* a tot ce nu este maghiar pe pământ. Dar iarăș adevărat este, din nenorocire, că întotdeauna până acuma — și cine știe cât timp încă de aci înainte? — acele glasuri au fost și vor fi izolate și — în cazul cel mai bun — ignorate, dacă nu chiar acoperite sub violența și furia injuriilor și amenințărilor exaltării nenorocite sau a calculelor viclene, cari știu să o simuleze încă și mai înverșunat, potențându-i puterea de contagiune.

Pe un Mocsúry l-a costat situațiunea sa politică, stârnirea în admoniarea înțeleaptă cu care a încercat a pune frâu pornirilor acelora, naive sau perfide. Alții sunt ținuți la o parte, arătați cu degetul și osândiți ca răi patrioți, atunci când îndrăsnesc de asemenea să dea la iveală rezultatul unor reflexiuni și unor îndemnuri *cu adevărat* patriotice, fiindcă sunt cele mai clar văzătoare și mai sănătos întemeiate, pe adevăr, pe realitate și pe înțelepțeasca prevedere.

Nu este mult decând, drept răspuns la o recrudescență de manifestare șovinistă și „zdrobitoare de naționalități” (în intenție) ce se pornise în camera deputaților din Budapesta, publicistul ungar Jászai Oszkár, a scris și tipărit un articol prin care a a-

rătat, cu o competență ce n'ar putea fi contestată, absurditatea tendinței șoviniste de a maghiariza naționalitățile din Ungaria. Sunt nenaturale toate aceste încercări, și de aceea sunt și vor rămânea și zadarnice. În ce privește în deosebi pe români, dovada marii lor înzestrări dela natură și a puterii lor de împotrivire, au făcut-o veacurile de urgie prin cari au trecut. „Alt popor, mai puțin înzestrat și mai puțin rezistent, de mult ar fi perit sub atâtea grele încercări... Limba, tradițiile, cultura națională, de cari românii nu se vor lăpăda *niciodată*, le garantează existența împotriva oricăror asalturi și a oricăror brutalizări....

Aceleași cuvinte ale rațiunii sănătoase le repetă ziarul *Világ* și acuma, cu prilejul sărbătorilor noastre dela Blaj. Am spus și noi, că rău au făcut compatrioții noștri maghiari că n'au venit, după îndemnul scrâșnitor al gazetelor șoviniste, cât mai mulți la Blaj, — pentru ca să vadă și să se convingă prin proprie experiență, că tendințele de maghiarizare au a face cu un material nemaleabil cu nici un preț în acea direcțiune și pe acel calapod, când e vorba de neamul nostru românesc.... Dar se vede că sunt maghiari convinși despre acest lucru și fără a avea nevoie să vie să-l mai experimenteze, — și când ei își dau expresie acestei convingeri a lor, desigur că nu-și fac decât o datorie de adevărați, sinceri și cuminți patrioți.

Nu cu ațătări mincinoase împotriva neamului românesc, ca acelea pe cari le obișnuiește intriga jidovească încă mai mult decât șovinismul nenorocit maghiar; — nu

Partea Românilor din Ardeal și Ungaria în cultura românească

de N. IORGĂ

VII.

D-lui I. Slavici îi va rămânea marele merit de a fi fost cel dintâi scriitor specific ardelean. A fost așa în alegerea subiectelor sale, de acolo dintre ungureni având ca vecini unguri și șvabi, în simpatia sa exclusivă pentru săteni, popi și meșteri, în psihologia aceea a oamenilor cu sufletul închis și fața aspră, cu gândul încet și voința de fier, stânci tari din care însă anumite lovituri fac să țâșnească minunate izvoare, de care nu e în stare pământul cel mai plin de brazde verzi și mai înflorit cu flori felurite, și chiar în sintaxa absolut populară, fără vreo urmă de canoane latine și de zorzoane franceze moderne, în vocabularul acela care dă cuvinte nouă: unele pe jumătate înțelese aici, celelalte cu totul neobișnuite, dar având și ele dreptul de a trăi ca și ideia ce o înfățișează, ca și nuanța nouă, cuprinsă în ele, a unei idei familiare.

Astfel de nuvele nu puteau fi primite fără împotrivire într'o lume care era deprinsă cu durele eroinele elegante pierdute în visări sublime, cu beția amorurilor nelegiuite, cu libertatea, mai presus de orice morală publică, de orice concepție sănătoasă a vieții, a patimilor deslănțuite, cu afirmarea unui esteticism care pierde de langoare lui

Narcis oglindindu-și frumusețea în tristele ape moarte ale codrului pustiu. Pe criticii bucureșteni îi strângea de gât această vulgaritate, care n'avea măcar, ca în povestirile veneratului nostru coleg d. Gane, broboada trandafirică a idealismului unui Alexandri. „Literatură de rânduși” era gata să strige cenacul literar nobil al școlii lui Mihail Zamfirescu, care satiriza în versuri și proză „Muza dela Borta-Rece”. Și să ferească Dumnezeu pe oricine de excesele eleganței care se revoltă împotriva trivialității!

Peste câțiva ani era să înceapă în Ardeal o grea luptă politică, în care mult timp au fost prinse toate energiile. Nu era prin anii 1880 ciasul poezilor. Și tocmai atunci ținuturile bistrițene, așa de străine totdeauna de orice influență culturală a neamurilor conlocuitoare, dădeau pe Gheorghe Coșbuc. Era un cetitor plin de răbdare și înțelegeră al literaturii clasice germane și a altor literaturi cu caracter clasic. O astfel de pregătire nu putea să dea un cântăreț naiv repetând refrenuri culese la țară. Meșter al versului, virtuos al rimei, imitator al paginilor care-i plăcuseră mai mult, el ne-a dat atâtea bucăți care-i vor trăi cât și limba noastră. Le cetim și recetim, admirând soliditatea facturii și vioiciunea sprintenă a versului șerpuitor.

Dar cine va scrie istoria literară a acestor ani nu se va opri atâtea asupra acestei părți din opera lui Coșbuc. El va vorbi însă cu deosebită atenție de acea „*Nuntă a Zamferei*” care izbutia în chip fericit să amestece motivele vieții românești de as-

tăzi cu icoanele înviate ale străvechilor basme. Va căuta și mai departe în acea întretesare de curente, venite din multe părți și lăsate să se piardă în voie, curentul de originalitate ardeleană.

Îi va părea rău, că a rămas totdeauna prea suptire, și că s'a pierdut prea repede. Dar când va fi să caute motivul, el nu va face vinovat pe poetul însuși, fire sensibilă și supusă influențelor mediului, ci însăși această societate de aici, în care, pentru liniștea sa, a fost silit a se refugia și care nevoindu-l cum era, i-a cerut să fie ca și noi și prin aceasta l-a înăbușit supt greoaiele coroane funebre ale însărcinărilor oficiale, pe când el avea nevoie, pentru a trăi cum îl lăsase firea, de aerul liber, blând, cald, luminesc al simpatiei unei societăți întregi, a unei societăți de români solidari, și nu de bogați, de intelectuali instrăinați și de țărani fără simț pentru astfel de lucruri.

Trebuie să trecă apoi multă vreme, trebuie ca împrejurările politice din Ardeal să se schimbe, pentru ca o nouă generație ardeleană să readucă în literatura noastră nota specific ardeleană, și, aceasta în momentul când covârșirea oricărei originalități de imitația, fără critică și adaptare, a formei celei mai recente și senzaționale a literaturii parisiene făcea mai necesară această învoire.

Doi scriitori ardeleni stau astăzi în fruntea literaturii tinere de acolo: domni Octavian Goga și Ioan Agârbiceanu. Amândoi au adus dela început o notă nouă, sinceră și simpatică. Multe ele-

cu falsificări de fapte și cu sfeterisiri de acte, ca de pildă acelea pe temeiul cărora își fabrică un Jancsó Benedek opere tendențioase și ariviste: — nu cu asemenea porniri oarbe sau apucături viclene se va feri vr'odată nația și poporul unguresc. Ci numai cu privire francă și leală a *adevărului* în față, — adevărul care este exprimat și acuma, de ziarul „*Világ*“, în forma aceasta, dedicată luării aminte a oricărui ungur cu dreapta judecată și bunui simț nealterate: — „Cultura unei țări poliglote numai prin dezvoltarea culturii proprii a naționalităților poate progresa; progresul culturii românești ridică și cultura Ungariei; năzuințele progresiste ale românilor întăresc năzuințele progresiste și ale celorlalte naționalități...”

Pornind de aci, stabilindu-se și întărindu-se convingerea, că nu „agitatia” împotriva năzuințelor culturale ale popoarelor nemaghiare și încercarea de zugrumare a lor, ci libera lor dezvoltare pe căile firești și legale este în interesul întăririi și al asigurării viitorului statului acestuia, — celelalte toate ar veni dela sine, pe căile dreptății și ale cuminteniei. Pacea și buna înțelegere s'ar sălășlui aici. Unirea, care face puterea, bună starea și propășirea tuturor; înflorirea unei vieți culturale, în care emulațiunea fără invidie, întrecerea nobilă și reală, conlucrarea prietenească, ar asigura avântul cu care pe toate terenurile să țină pasul țara aceasta cu toate celelalte țări culte, *cu adevărat* culte din lume...

Iată căile spre a se ajunge aci, sunt înaintea voastră, vi-se imbie; — dar unde sunt ochii ca să le vadă? — Ascultați, sunt încă chemări și îndemnuri, cari vă povățuiesc să porniți pe drumul mântuirii...

Dar câți sunt aceia, cari să plece urechea la glasul minții sănătoase?...

Oaspeții obștei românești

— Masa studenților academici din Cluj:
“Dr. Aurel Mureșianu” —

de V. Dr.

Binele obștesc este ideea superbă a generosității desinteresate. Este traducerea în practica vieții a principiului etern și sublim, care constituie temelia moralei publice și care tinde la fericirea genului omenesc: *iubirea deaproapelui*. Este datoria fiecărui om față cu societatea, din care face parte, față cu interesele de ordin general.

Binele de obște românesc, în urma multelor pedeci uriașe puse în calea propășirii sale, în urma gravelor situații, în cari a fost strămtorat de șovinismul lor și de slăbiciunea noastră, e în părăgînire. Vedem zi de zi cum mulți dintre noi să dedau cultului materiei și ceea ce uită mai ușor este tocmai ceea ce niciodată n'ar trebui să uite: *binele de obște*.

Între instituțiile, cari servesc mai mult binele obștesc, socot că se poate număra și această „Masă a studenților academici din Cluj”, care nu înseamnă numai un sprijin de ordin material, ci în aceiași vreme este de o importanță morală netăgăduită. Înseamnă mântuirea generației mai noue, care azi mâne are să conducă singură destinele neamului.

Căci avem lipsă de oameni cu cunoștințe variate și temeinice asupra tuturor întrebărilor și chestiunilor mari, fie acelea literare, economice, filozofice, cari agită lumea intelectuală din statele culte.

Ne trebuie oameni cu vederi largi, cari chiar și în mediul modest al orașelelor mici, în cari vor petrece anii, după ce vor pași în viața practică, să se știe ridica întotdeauna peste micile mizerii, intrigi și vederi înguste ale acestui mediu.

Dela inteligenții noștri de pe la orașe se cer o mulțime de lucruri, cari nu stau în legătură strânsă cu ocupațiunea lor de specialitate.

Advocatul, preotul și funcționarul român trebuie să muncească și eventual să conducă instituții culturale, cum e de ex. „Asociațiunea”, economice, cum sunt băncile noastre, are să poarte și lupta politică în comune, la comitat și la alegerile pentru parlament etc.

Și ca să putem satisface tuturor acestor obligații naționale, e neapărat de lipsă, ca să fim înarmați încă dela universitate cu cunoștințe temeinice, să avem convingerile noastre bine gândite asupra întrebărilor de însemnătate vitală, atât în ce privește pe individ, cât și societatea.

Nu numai studiul și munca serioasă dela universitate poate întări în inima tânără acel *idealism sănătos*, de care atâta trebuință avem, ca să întâmpinăm cu demnitate și liniște stoică toate

decepțiile și torturile ce ne vor ajunge în toată lupta pentru viața de toate zilele.

Aproape două sute de tineri români, cari azi mâne sunt meniți a lua în mână destinele poporului nostru, luptă, urmând studiile la universitate, cu cele mai mari neajunsuri materiale, pentru a căror descriere nici o culoare nu este destul de ueagră.

Frământările publice, căror supusă a fost și este această tinerime, sunt în general cunoscute, mizeria însă dușmană progresului, dușmană existenței și moralului, care a secerat și seceră o mulțime de victime, a rămas necunoscută cercurilor mai largi.

Suntem convinși, că e destul să fie cunoscută această stare mizeră, pentru că națiunea și toți ceice se socotesc ca făcând parte din aceasta, să caute mijloace pentru a salva tânăra noastră generațiune.

Avem, ce e drept, știndii pentru universitari. Ce sunt însă 3 ori 400 de fiorini — maximum știndiiilor — când 100 merg pe didactru, cel puțin 300 pe evartir și cost; unde mai rămâne ceva pentru luminat și încălzit, pentru îmbrăcăminte, manuale de studiu?... Fapt este că universitarii noștri nu-și pot face studiile *numai* cu știndiu, nici chiar cu maximum știndiiului — dacă nu se pot ajutama și de acasă. Unde rămân cei ce nu se împărtaşese nici de știndiu? Și de aceștia sunt cei mai mulți!

Încep cu entuziasm tineresc, cu câțiva bani agonisiți cu multă sudoare, se înscriu la universitate, hotărâți să-și caute singuri existența. Continuă prin a lucra ziua întreagă la birou, ca noaptea să studieze și să sfârșesc studiile cu sănătatea zdruncinată... dacă peste tot ajung să le sfârșesc, căci mulți să opresc la drumul jumătate — desgustați ori învinși.

Unde rămân apoi momelile străinilor, mreața fermecată, în care se încercă bieții pescuți flămânzi și nebănuitori?

Nu numai acel ce cunoaște mai de aproape viața de universitar; acel ce a îndurat însuși, neajunsuri, alături de alți colegi tot atât de sărmani, va crede cât este de mare mizeria universitarilor și cât este de amară.

De aceea socot că trebuie să ne dăm seamă cât preț are ajutorul dat pentru mântuirea generației noastre dela școlile superioare: viitori factori ai vieții noastre etnice.

Cât de risipiți sunt și cât de împrăștiați și cum duc atâtea năcazuri — trebuie să-i facem pe acești „copii ai nimănu” — oaspeți ai obștei românești; să nu-i lăsăm să se risipească și să se piardă în marea străinilor, unde nimeni nu-i cunoaște, nimeni nu îi știe... căci sunt ai noștri, ai tuturor!

Mijlocul este dat prin „Masa studenților academici din Cluj: Dr. Aurel Mureșianu” inițiată prin

mente din operele lor sunt comune, și istoricul ca și criticul drept recunoaște cu plăcere respectul față de tradiția națională și religioasă, simțirea pentru scopurile cele mari ale ființei neamului nostru și mai ales — ceia ce va face totdeauna cinstea amândurora, când, pentru ce e *autentic* și bun în scrisul lor, se va rosti judecata definitivă, — o adâncă iubire pentru cei mici și săraci, pentru cei muncitori și nerăsplățiți, pentru aceia prin cari se ține lumea de sus, unde trebuie să fie totdeauna și gânduri de recunoștință față de dânsii.

În acest senz s'a desfășurat până la un punct poezia uneia și până astăzi talentul de povestitor al celuiilalt. Nota națională, socială, țărănească, patriarhală a unuia și a celuiilalt se află și la înaintașul lor d. Slavici, cu un caracter de reținere discretă impus de mediul literar, în care a trăit. Ea corespunde cu toate condițiile de viață din acel mare ținut românesc, în care lege, nație sunt tot una cu cel mai credincios sprijinitor și apărător al tuturor, — afară de țărani neaflându-se decât fii buni de țărani, cari păstrează sufletul de acasă, și fii răi de țărani, cari alimentează rangurile desprețuite ale renegeților și snobilor de avere, de situație, de inteligență și talent.

În simplitatea aparentă a dlui Goga e mai multă artă decât în cele mai pompoase tirade; ani de zile a fost strâns materialul poetic, prelucrat răbdător și dat la lumină în acea formă definitivă. Spiritul care a produs cântecele dela țară din volumul ce s'a răspândit așa de repede în tot cuprinsul românesc, nu e al unui băiat de țară care

nu știe decât ce a lăsat în urmă; dar cetiri îndelungate și felurite nu-l putuseră încredința că trebuie să arunce bulzul de aur curat pe care-l aducea de acasă pentru cel mai modern juvaier de calitate inferioară și de gust dubios. Dăscălița de saț, bietul lăutar țigan căruia i-se dă porecla, și alte înfățișări ale celei mai smerite, dar și ale celei mai răspândite și adevărate vieți a românilor ardeleni nu pot jigni nici cel mai ales gust, căci ceea ce e trivial în literatură nu e nicodată calitatea socială, ocupația, rangul, numele eroilor, ci numai situația în care se înfățișează și felul cum e redată această situație.

Napoleon însuș poate fi astfel mai trivial la cel mai sonor și gătit panegirist al lui decât leprosul din Aosta în paginile de milă ale lui Xavier de Maistre.

Altfel literatura rusească modernă, prin care s'a înnoit, se poate zice, simțirea lumii, literatura șerbilor lui Turgheniev, a osândiților lui Tolstoi și Dostoievski, a sufletelor simple din operele din urmă ale marelui cugetător creștin înaintea căruia se închina Rusia întreagă tocmai când el arăta nobleța și bunătatea, iertarea și puterea de jertfă ce se ascund în cei din urmă dintre cei mai de rând pentru a se vădi apoi în anume clipe de lumină, n'ar avea nici o rațiune de a fi, și un popor de atâtea zeci de milioane ar trebui să ardă operele care-i fac mai mare cinste decât toate războaiele, biruitoare și pierdute, la olaltă, pentru a da creșterea și mângâierea lui în seama unei cete de traducători adaptatori și imitatori.

Cât privește pe d. Agârbiceanu, acesta e de sigur un scriitor fără artificii. Dar artificiile nu sunt arta. *Elle* se caută și nu se găsește totdeauna de întâia calitate, ea rezultă din acțiunea firească, uneori fără conștiință chiar, a sufletelor cari cuprind în ele acest rar și minunat dar, alcătuit în mare parte din adevăr și bunătate. La preotul de saț din Ardeal, al cărui nume, laudat în Academia noastră astăzi întâia oară, a mai fost auzit aici, nu e nici o expresie, nici o formulă smulsă de dorința de a face efect, nu e nici o frază în care să se simtă mulțămirea de sine a omului care socotea că a câștigat o plăcere mai mult pentru omenire. Scriitorul dispăre cu totul: nu pentru că n'ar putea să fie văzut, ci pentru că, sfios ca un țăran și smerit ca un creștin, el se retrage, el nu crede că e de nevoie și i-ar părea rău să fie chemat.

Și atunci ca dela sine vin înaintea noastră bătrânii cari se iubesc în vechea casă a fericirii lor îndelungate, văduvele cari plâng pe urma vacii pierite ca pe urma unui prieten, și până și cerșitorii cari cad la un colț de drum, vagabonzi cari, primiți sub un acoperământ, aduc cu ei binecuvântarea și lasă un gol mai mare în cercul lor decât un stăpânitor care se duce. Acestea ni-le spune părintele din câte le știe; nu ni-le spune ca să arate că a făcut lucru mare și nici ca să ne îndemne la o lacrimă pentru această modestă, dar adâncă suferință, și, dacă plângem, nu e vina Sfintei Sale.

E această literatură „poporanistă”? Acest termen aparține politicii și ne vine din Rusia, în-

directiunea băncii „Economul” din Cluj și care cu concursul unei serii de binefăcători în decursul celor 10 ani de existență a adăpostit 401 tineri universitari, scutindu-i de grijile zilei și astfel conservându-i pentru obștea românească.

Considerând însă, că această instituție umanitară nu dispune de un fond stabil, din ale cărui venituri să se poată alimenta regulat, ci este avizată la cotisațiile ce i-se acordă prin filantropii neamului nostru, a căror nume îl citim zilnic, considerând că din cele peste 250 de bănci, abia vre-o 10 contribuie anual cu sume până la 100 coroane („Albina” și „Economul” cu câte 300 cor.) — socotim de o necesitate urgentă, ca pentru continuarea acestei opere binefăcătoare să rugăm pe cei ce și pot — și pot mai cu seamă băncile — să sară în ajutor, să trimită fără nici o reclamă și fără altă rugare orice sumă la adresa direcțiunii acestei mese, unde se primesc banii cu mulțumire, liberându-se chitanță în regulă și luându-se măsurile, ca să fie întrebuințați pentru ușurarea sorții tinerilor lipsiți, cari se vor năzui a achita cu devotament pentru cauza neamului jertfele ce să fac pentru ei tocmai atunci, când au mai mare lipsă.

Bis dat qui cito dat.

Apogeul serbărilor dela Blaj *)

„Veni cu aripi uriașe,
Veni peste zărilor albastre
Cu gene 'ngânate'n visare
Un duh călător printre astre.

Și marea își fâlțâie valul
Și peptul năvalnic și-l sbate:
E zeul visat în fiorul
Dorințelor neînfrânate.

Cu brațe de spumă ea-l cheamă,
Și-l cheamă cu plâns de talaz,
Năvalnic l-ar strânge ea'n brațe
Și-ar sta să-l adoare 'n estaz.”

(Carmon Sylva).

Marea sbuciumată era neamul românesc și sburătorul era tu — zeul de mult visat.

Ai văzut delirul mulțimei. Ai simțit, înțeles psihologia acestui moment neuitat. A fost o erupțiune vulcanică, a fost satisfacția unui popor împilat, dar mai presus

*) O epistolă anonimă primită de Vlaicu

semnând grijă de „poporul” de orice nație, de „norodul” umil și sărac, din punctul de vedere creștin, din cel umanitar și socialist. Tăranul de aici dela noi, care s'a oglindit așa de bine în opera unui I. Ciocărlan și C. Sandu-Aldea și într'o atât de superioară lumină poetică în opera mai veche a lui Delavrancea, are azi căinători și bocitori poporanști cari scormonesc, întrețin și atâta spiritul urii. A se aplica acest termen literaturii tinere din Ardeal e nedrept; viața lor politică e alta, și, dacă, în ultima-i fază, d. Goga a trecut la pretenția revoluționară și socialistă, părăsind genul în care a fost fericit și, cu muncă și sinceritate, poate fi mare, „poporanismul” de aici l-a făcut astfel, în paguba poeziei. „Poporană” însă va rămânea literatura ardelenilor câtă vreme se va păstra, fie și în ciuda noastră, bunul lor simț, care e una din cele mai mari însușiri ale acelei țărâni românești de peste munte ca și a țărânilor noastre în de obște.

Și noi trebuie să ne bucurăm de aceasta, pentru valoarea scrisului românesc. Iar Academia, luând și încurajând mai presus de toate orice manifestare de talent ce se ivește în celelalte provincii românești, ar face încă prea puțin pentru cât jertfesc oamenii aceia fiind împotriva oricui, cu eroică îndărătnicie, un steag cultural care e și al nostru.

de toate batjocorit și umilit de veacuri. Și insultele suferite zilnic ne erau cu atât mai amare decât toate celelalte mizerii, cu cât simțeam în noi viața și aptitudinile, ce ne îndreptăteau la o soartă mai bună și la alt rang între popoare.

Satisfacția și efectul muncii și emulării pe alte terenuri se măsoară cu deceniile și veacurile. Atâta amar, atâta ofensă înăbușită în noi de veacuri dorea o satisfacție mai pipăibilă, îi trebuia o descărcare mai momentană.

Altă dată amarul înădușit de popoare de veacuri se descărca în valuri de foc și sânge. Civilizația însă se întoarce azi cu groază dela aceste manifestări, altcum îndreptățite.

Tu ne-ai mijlocit satisfacția în semnul civilizației, ne-ai dat putința să ne descărcăm sufletul încărcat până la extrem în o formă așa de nobilă și vrednică de un popor cult și generos.

Acesta e înțelesul delirului de ieri.

Puteai ceti în fața fiecăruia: Cine mai are nerușinarea să ne spună, că ne impune limba străină din milă, ca să ne civilizeze cu ajutorul culturii străine. N'avem lipsă de mila nimănui. Și obrăznicia aceasta și-a primit azi răspunsul meritat și într'o formă vrednică de civilizația modernă.

Când sburai pe deasupra pietrii mute a libertății noastre încătușate și peste crucea lui Iancu, atunci și-a rupt cătușele și a sburat cu tine sufletul unui neam întreg, ce așteaptă de mult o dreaptă răsplată.

Te sărută și îmbrățișează.

Un sburător printre aștri.

Triumful limbei române — triumful culturii

Pe câmpul vast al Orientului european dintr'o învălmășală chaotică numai din când în când se putea întrezări ca o plantă nobilă asemănătoare viorelei modeste — limba română.

N'a căutat stăpânire, n'a apăsător pe alții, n'a urit alte limbi, nu s'a obrăznicit în adunări, n'a înjurat, n'a huiduit — și iată-o și acum în toată frumusețea sa răs-pândind sămânțele roditoare ale culturii în jururi tot mai extinse...

Nu vreau să aduc osanale acestei limbi, constat numai un adevăr ce azi nu se poate răsturna, că limba română prin structura sa, prin melodia sa, prin ușurătatea sa, curgerea nobilă modestă, reprezintă o limbă dintre cele mai dezvoltate din toate punctele de vedere.

*

Nu atribuesc limbii existarea unui popor, dar limba română se pare că poate servi de singurul chiag al înjghebării unui popor mare, limba română cuprinde în sine o putere misterioasă, un duh, care ar exista și atunci, când n'ar mai fi oameni.

Priviți în jur și vedeți, cum trece limba română din gură în gură, cum o prind oameni de tot felul și se grupează în jurul ei, ca în jurul unui focalar. Limba în sine e numai un mijloc pentru propagarea culturii, limba română însă cuprinde în sine însăși cultura...

Cum s'ar putea explica altcum exis-

tența limbii române, când ea totdeauna a fost lipsită de tutela puterii politice?!

*

În serbările dela Blaj văd o sărbare nouă și impunătoare a culturii din Orientul european. Sărbarea limbii române e o manifestare culturală europeană, spre care în mod involuntar tinde întreg răsăritul Europei.

Rolul limbei neolatine — românești nu poate fi mai mici, decât al limbelor neolatine apusene, decât cari nici decum nu stă mai prejos neolatina răsăriteană.

*

Nu trebuie să faci politică de rasă, căci doar' neolatinul nu e mai bun decât germanul ori slavul, dar dezvoltare în grad mai înalt a limbii, îi ofere neolatinului locul prim în concertul cultural al Europei.

În vinele francezului, a italianului curge și sânge german și totuși limbile neolatine — franceză și italiană — cu cât sunt mai înaintate decât limba brută și greoaie a germanului.

În vinele românului au doară nu curge sânge slav? Și totuși cu cât e mai mult limba română din punct de vedere morfologic și fonetic, decât o limbă slavă, care e încă o limbă neprefăcută, brută, mai puțin analitică.

Precum în Apus germanii dau material fizic limbilor neolatine apusene și în jurul acestor limbi se formează cultura în stadiul cel mai înalt, tot așa în răsăritul Europei, limba română e chemată să grupeze în jurul său diferitele neamuri.

*

Puterea asimilatoare a limbii române se va vedea încă numai în viitor, când străformările politice o vor favoriza. *Imperiul culturii în răsărit nici o altă limbă nu-l poate crea, decât limba română, care față cu toate celelalte limbi e în stadiul cel mai înaintat.*

În clădirea limbii române par'că s'au icuit toate condițiunile culturii. Și când triumfează limba română, omul e silit să recunoască, că printrînsa *triumful culturii* s'a arătat.

*

Limba română topească deci și mai departe pe cei neîncrezători, înnoaie și mai departe pe cei îndărătnici, — și să *înalte pe iubitorii ei.*

Inaugurarea unei epoce noi pentru negustorii români

Dați-mi voie să vă raportez, despre un colțisor uitat al serbărilor dela Blaj.

Dupăcum s'a vestit, așa a și fost. A doua zi a serbărilor jubulare de 50 de ani ale „Astreii”, asoc. pentru literatura și cultura poporului român, în 29 aug. st. n. seara la 9 ore, s'a făcut cu mare însuflețire inaugurarea unei epoce noi în viața comercială a românilor, în pitoreasca grădină din Veza, în nemijlocită apropiere de Blaj.

La această inaugurare au fost de față în urma unui modest și scurt apel, 30 de negustori din diferite părți ale Ungariei locuite de români.

Dupăce ni-s'a oferit o odaie separată, ne-am așezat la un frumos șir lung de mese

asteptând cu o bucurie nerăbdătoare să se ivească odată clipa când se vor deschide larg porțile unei epoci noi pentru negustorii români. Și clipa aceea n'a întârziat mult, căci după alegerea unui președinte, 1 secretar și 2 membri, d. președinte Aurel Popescu, inițiatorul acestei idei întemeietoare și întăritoare de pătură negustorească română, ocupând locul prezidențial, a spus că negustorii români își serbează astăzi realizarea uneia dintre cele mai mari aspirațiuni: Unitatea comercială a negustorilor români.

Mai iau apoi cuvântul d-nii Victor Onițiu, Sibiu; Gh. Moldovan, Govoșdia; Alex. Țăranu, Varadia; Iosif Bratu, Sibiu; Gh. Pop, Sassebeș; Ilie Floaș, Mercurea și Traian Țăranu, București.

La sfârșitul ședinței s'a luat următoarea hotărâre:

Se numește o comisiune compusă din d-nii:

Victor Onițiu, Sibiu; Iosif Bratu, Sibiu; Aurel Popescu, Sibiu; Ioan Banciu, Sibiu; Vasile Osvadă, Orăștie; Ion Lăzăroiu, Orăștie; Alexandru Țăranu, Varadia; Ion Bărsan, Saliște; Petru Comșa, Saliște; Gh. Moldovan, Govoșdia; Ilie Floaș, Mercurea; Petru Olteanu, Blaj; Anton Pop, Cluj; Nic. Dușoiu, Brașov; I. Popovici, Zam; Victor Săvăduș, Sassebeș; Gh. Pop, Sassebeș și Nic. Răchitan, Sasciori, care să ia toate măsurile și să facă toate demersurile pentru convocarea unui Congres al negustorilor români.

La ora 12 noaptea, terminându-se discuțiile, s'a ridicat ședința, urmând să se convoace cât de curând o nouă ședință, a comitetului ales de această comisiune, care să raporteze despre rezultatele însărcinărilor date, după care se vor convoca toți membrii comisiunii, spre a hotărî punctele din programul congresului.

Nu putem în destul lauda fapta aceasta, unică în felul său la noi români.

Traian Țăranu.

„Pangermanii“. Prin moartea deputatului Rister, a devenit vacant mandatul de deputat din cercul Ruma. Alegătorii nemți din acest cerc ofer mandatul lui Francisc Bürger, un bun german din Pojon. Aceasta e destul, ca ziarele șoviniste să timbreze pe nemții dela Ruma de pangermani și să afirme, că Bürger e destinat de șef al mișcării pangermane.

A fi român bun înseamnă daco-român, a fi german bun înseamnă pangerman, în ochii — șoviniștilor calumniatori.

*

Situația parlamentară. „Magyar Hir-lap“ scrie, că cu prilejul audienței apropiate a contelui Khuen Héderváry, el nu va propune M. Sale disolvarea camerei, ci va cere M. Sale îndemnizare pentru a începe tratative cu opoziția.

În consiliul de miniștri ce se va ținea în curând, primul ministru va face cunoscut miniștrilor intențiunea aceasta și nădăjduiește, că miniștri nu vor desaproba planul lui. Primul-ministru va prezenta cu prilejul tratativelor cu opoziția următoarele trei chestii: reformele militare, dreptul electoral și revizuirea regulamentului Camerei.

Contele Khuen-Héderváry voește să conducă el însuși aceste tratative, dar e foarte probabil, că el va trebui să-l încredințeze cu conducerea acestora pe Albert Berzeviczy.

„Alkotmány“, organul partidului popular, scrie următoarele:

Factorii competenți făcând o comparație între obstrucția de sub guvernul lui Coloman Széll și între cea actuală, au ajuns la convingerea, că în scopul restabilirii capabilității de muncă a camerei nici persoana lui Khuen-Héderváry și nici guvernul și majoritatea lui nu sunt potrivite pentru înfăptuirea reformei militare și pentru înfrângerea obstrucției. Contele Khuen se va putea convinge despre aceasta și cu prilejul audienței din săptămâna viitoare, dar pentru aceea nu e exclus, ca el să mai stea câteva luni în fruntea afacerilor, deoarece între împrejurările actuale găsirea unui urmaș potrivit e foarte anevoioasă.

*

Demisia ministrului de război Schönaich. Din numărul de azi al ziarului „Neue Freie Presse“ aflăm, că ieri ministrul comun de război Schönaich și-a prezentat M. Sale demisia.

Din sursă bine informată se anunță, că Maj. Sa imediat după întoarcerea sa dela Ischl va decide în chestia crizei ministrului de război. Comunicatul oficial în chestia nominei noului ministru de război va apare sâmbătă după amiazi ori seara.

*

Din cameră. Înainte de începerea ședinței de azi a camerei, opoziția a ținut o consfătuire intimă, în care s'a hotărât, că înainte de ordinea zilei deputatul Bakonyi să protesteze în contra observărilor vătămătoare ale ministrului de justiție. Bakonyi a și vorbit atacând pe ministrul de justiție, spunând, că și el, ministrul, voește să forțeze votarea reformelor militare, deși cele mai importante proiecte ale ministerului de justiție nu sunt sfârșite. A declarat, că opoziția voește să lucreze serios, dacă guvernul prezintă camerei proiecte cari servesc intereselor națiunii, dar ea va împedea legislația proiectelor cari vatămă interesele naționale.

Partidul guvernamental manifesta o voce de luptă și prin zgomotul ce făcea dovedește, că așteaptă cu nerăbdare aplicarea mijloacelor mai energice.

*

Criza mitropolitană din România.

Dela demisiunea fostului mitropolit Atanasie și depunerea din scaun a episcopului Safrin, s'a declarat o criză mitropolitană destul de serioasă din punct de vedere al liniștii bisericești. Guvernul n'a luat încă o decizie în privința ocupării înaltelor scaune vacante. Se spune și se crede multe în această chestiune — dar nimic nu se poate preciza. Biserica a trecut printr-o foarte zdruncinătoare fază, și urmarea va fi că, o transformare radicală se va face pentru a se găsi o soluție înțeleaptă. În majoritate intelectualii din România sunt de părere, ca sinodul să sufere unele modificări prin cari s'ar îndulci ori limita starea oligarhică a sinodului actual, adică să se democratizeze această înaltă instituție religioasă, dându-i-se un rost mai social. Se dă drept exemplu stărilor dela noi, unde se află și civili între membrii sinodului, punând astfel clerul în mai direct contact cu cerințele poporului. Ei spun, că sinodul nu trebuie să fie o citadelă de nepătruns în ea, și în care să se pue la cale treburile bisericești fără nici un control special. Chiar separându-se biserica de stat, încă acest control trebuie menținut.

Ceeace face criza mai interesantă este faptul, că guvernul nu vrea cu nici un preț să aleagă de mitropolit pe vre-unul din membrii sinodului, și e de părere, că nici dintre alte fețe bisericești din țară să nu-l aleagă, ci dela românii din altă țară învecinată. De aci naște curiozitatea despre alegerea înaltului prelat.

Se crede însă, că la urma urmei, pentru a se pune mai repede capăt acestei crize, guvernul va da înaltul post unui civil cult cu perfectă reputație din țară, ori unui

oarecare bătrân, călugăr venerat, bun îngrijitor al tradițiilor și credințelor românești.

*

Războiul contra războiului. Potrivit cu hotărârea congresului socialist, ținut la Stuttgart în 1907, socialiștii germani, francezi, spanioli și englezi, au luat o atitudine energică în chestiunea conflictului marocan, care amenință serios pacea lumii. Astfel, în Franța, Germania, Spania și Anglia, socialiștii duc o campanie extraordinară prin presă, manifeste, meetinguri și demonstrațiuni urașe împotriva războiului.

În Franța s'a ținut și se țin o serie de meetinguri populare. La meetingurile ținute la Paris, au luat cuvântul și reprezentanți ai muncitorimeii germane, afirmându-și solidaritatea cu muncitorimea franceză, în lupta începută împotriva războiului.

În Spania se duce o vie campanie de către socialiști, pentru menținerea păcii.

La Londra zilele trecute s'a ținut un meeting uriaș, tot pentru acelaș scop, unde au luat cuvântul fruntași ai partidului socialist din Franța, Anglia, Germania și chiar un delegat al muncitorimeii americane.

În Germania, în urma hotărârei comitetului central al partidului social-democrat și al organizațiilor sindicale centrale, au loc meetinguri și demonstrații în toate orașele germane. La Berlin, zilele trecute s'a ținut un mare meeting muncitoresc, unde au vorbit și delegați ai muncitorimeii franceze.

Socialiștii din țările pomenite sunt hotărâți a declara greva generală, dacă diplomația burgheziei va declara războiul.

Nu se poate prevedea, ce surprize neașteptate va aduce proletariatul. Deviza socialiștilor este, ca sângele să curgă dacă se simte nevoie, numai pentru liberarea popoarelor din lanțurile robiei capitaliste.

*

Armata neagră a Franței. „Vossische Zeitung“ ocupându-se de teama, pe care unele cercuri germane o manifestă la gândul, că Franța cucerind Marocul ar putea scoate o armată de negri de acolo, spune următoarele:

E destul să vedem exemplul Angliei pentru a ne convinge, că nu-i motiv de teamă. Trupele indigene cu toată perfectă pregătire militară, ce li s'a dat n'au putut fi întrebuințate pentru paza continentului european, fiindcă ele devoneau cel mai primejdios dușman. În războiul cu burii de asemenea Anglia n'a putut întrebuința decât trupe albe. Franța a făcut o încercare la 1870 cu mohamedani, cari se băteau cu avânt la început, dar se lăsau repede să fie luați ca prizonieri. Și atunci mohamedanii erau puțini, dar o armată colonială ca să însemneze o forță trebuie să însemneze câteva sute de mii de oameni și o asemenea armată ar constitui netăgăduit o primejdie internă pentru Franța.

Până în prezent Franța n'a întrebuințat pe teritoriul ei decât 77000 de infanteriști africani și 3400 spahii din trupele coloniale.

Deci nu teama de trupele negre ce s'ar scoate din Maroc ar putea fi motiv de opunere din partea Germaniei la trecerea Marocului în stăpânirea francezilor.

CORESPONDENȚE

DIN BUCOVINA

SCRISORI DIN CERNĂUȚI

Oildurile grozave și vacanțele au făcut, ca orașele să pară deșerte și părăsite timp de două luni. Într-înăl în timpul acesta în oraș, te cuprindea o morotomie și puteai alerga ore întregi pe străzi, fără să vezi fețele vesele ale studenților și elevilor noștri. Toți erau plecați să-și reculeagă puterile pentru anul viitor.

În sfârșit sosește și 1 septembrie. Din toate părțile se adună cei dornici de carte.

Totul se schimbă. Orașul e populat, căci o mulțime de tineri veseli parcurg străzile. Inima ți-se umple de bucurie, când vezi pe acești tineri entuziașmați, cari vin cu dorul, să se facă mari și înțelepți și să poată ajuta prin vorbă și prin faptă

pe cei rămași acasă, cărora nu le-a fost îngăduit, să se înzestreze cu mai multă carte. Tuturor tinerilor români, cari inaugurează zilele astea un nou an școlar, le dorim succes la studiu, ca să-și ajungă cât mai curând ținta și să-și pună puterile în serviciul neamului nostru.

*

Străinii au ajuns la noi la putere. Ei conduc totul după placul lor.

Românii băștinași trebuie să îndure cele mai mari nedreptăți. O faptă mai recentă a lor e suspendarea inginerului Mintencu din postul său de profesor la școala de lemnărit din Câmpulung. Cauza e, că d. Mintencu a îndrăznit să candideze contra ucrainomanului Spenul la ultimele alegeri pentru cameră. Autoritățile au căutat să împiedice în orice mod candidatura acestui bărbat, care avea și are simpatiile tuturor alegătorilor din districtul său. Dsa a cerut, dupăcum era și firesc, concediu în era alegerilor. Dar i-s'a respins din partea ministerului fără oricare motiv. Menținându-și cu toate piedicile candidatura a fost necesitat să umble la agitat numai în dumineci și zile de sărbătoare.

Din cauză de boală a absentat însă odată 2 zile. D. Veslowschi, directorul școlii de lemnărit din Câmpulung a profitat de ocazia aceasta și a raportat imediat ministerului, cumcă d. Mintencu nu-și împlinește datoria sa ca profesor. Acest singur fapt a ajuns, ca d. Mintencu să fie suspendat. Ce să zicem la aceasta?! Răspundeți dvoastră!

*

Societatea studentescă „Dacia” din Cernăuți aranjază cu prilejul serbarilor „Ligei culturale” o excursie la București. La aceasta vor participa câteva sute de țărani în porturile lor originale din toate ținuturile Bucovinei, locuite de români. Vor mai lua parte și două plutoane de Arcași; unul dela munte, iar altul dela țară. Zilnic sosesc mulțime de anunțări pentru participare. Va fi deci o excursie frumoasă. Iubiții cetitori își vor aduce aminte, că și la expoziția din 1906 membrii „Daciei” au condus o excursie la București.

Vom reveni.

Correspondent: N. Delacarpați.

DIN ȚARĂ

Dela reuniunea învățătorilor Caransebeșeni

„Cerem să ni-se arate: de ce această reuniune chemată la viață înainte cu 40 de ani de către oameni idealști, trosnește astăzi în încheieturile ei și amenință să se prăbușească? E un lucru mare acesta... căci Reuniunea dela Caransebeș nu e numai a bănătenilor, ci e a întregului neam românesc. Opinia publică românească trebuie să-i pedepsiască pe vinovații cari sporesc durerile în acel petec românesc sfâșiat de atâtea liene de legea (dar mai ales de fărădelege) noastră ca și de alte legi. Trebuie să știm cum stăm și întru cât purtăm noi vina la prohodirea școlii noastre, ca să nu le mai facem dușmanilor noștri nedreptatea de a-i face să supoarte întreaga vină, câtă vreme noi suntem cei încărcăți de păcate”.

Așa scria în „Tribuna” dela anul 1909 un mare învățat, fără nume pe atunci, cu nume mare astăzi, sub titlul „Primejdia școalelor românești din dieceza Caransebeșului”. Vina o arunca asupra unui om care pe atunci se afla în fruntea Reuniunii, și care știa să poarte cărma cu mână tare. „Vinovații” erau și atunci, dar nu putem „spori durerile”, cel puțin în sinul Reuniunii nu, pentru că cărmuitorul îi știa ține în frâu. De atunci însă s'au schimbat lucrurile. Astăzi, de fapt, în sinul Reuniunii învățătorilor caransebeșeni s'a pornit un curent de descompunere. Oameni conduși de interese meschine, vânând măriri deșarte dela dușmanii noștri, caută pe căi cu înconjur să pună învățătorimea română în serviciul opresorilor noștri. Citiți, de pildă, următoarea

„Propunere:

„Considerând, că în patria noastră există o tovarășie a Reuniunilor de învățători dela școalele populare, ce poartă numirea: „Asociațiunea regnicolară a Reuniunilor de învățători din Ungaria”, ungurește: „Magyarországi Tanítóegyesületek országos szövetsége” cu menirea de a apăra interesele școalelor populare și ale învățătorilor;

„considerând, că în ședințele ce le ține asociația de mai sus în decursul ferierilor de vară în Budapesta se discută și chestiuni privitoare și la școalele confesionale;

„considerând, că interesele școalelor noastre confesionale la toate ocaziunile și pretutindenea trebuie apărute cu toată energia, insistând din resputeri, ca caracterul să nu fie alterat;

„considerând, că la asociația de mai sus s'au înscris de membrii până acuma 86 Reuniuni învățătoresți, între cari sunt și confesionale;

„considerând, că în decursul ultimei adunări generale, ce asociația a ținut-o la 25 august c. st. n. în Budapesta, consilierul de secție, Magn. Sa d. Rudolf Radnay ca reprezentant al ministerului de culte, în răspunsul său la adresa de felicitare exprimată de prezidiu, a atins două chestiuni de mare importanță și pentru noi învățătorii confesionali și anume: 1. Congruența salariilor învățătoresți (a tanítók fizetésének egységesítése) și 2. revizuirea legii de pensiune (a nyugdíjtörvény reviziója) și în fine

„considerând, că în ședința de mai sus un delegat al unei Reuniuni a cerut, ca și membrii de familie ai învățătorilor, precum și învățătorii penzionati să se bucură, — împreună cu noi, cei acum în activitate, — de reduceri în preț pe căile ferate ungare:

„P R O P U N U,”

„ca „Reuniunea învățătorilor confesionali gr. or. români din dieceza Caransebeșului” să se înscrie de membru la Asociația numită mai sus, având a fi reprezentată la ședința anuală a ei prin doi delegați, aleși de adunarea generală a Reuniunii noastre.

„Delegații trebuie să fie aleși dintre membrii ordinari ai Reuniunii, și anume dintre învățătorii în activitate. Alegerea lor e valabilă numai pe câte un an. Aceștia sunt datori a face comitetului central, resp. adunării generale un raport amănunțit despre cele experiate și efectuate acolo.

„Spesele de câte 30 cor. pentru călătorie și întreținerea lor o zi la Budapesta le acopere Reuniunea”.

Așa scrie și „propune” Gheorghe Joandrea, învățator la „școalele capitale” din Lugoj, diacon și vicepreședinte al Reuniunii învățătorilor caransebeșeni.

Ce va să zică asta? Nimic altceva, decât că tu, Reuniune a dascălilor români din dieceza Caransebeșului, înființată cu multă trudă și susținută din sudoarea cruntă a dascălului român, să-i faci hatărul domnului cutare, care dorește să-și câștige merite patriotice, și să abzici de independența ce o ai.

Fă-te membru la Asociația regnicolară cutare, că e bine așa — pentru mine celce-ți propun aceasta. Ce are a face, dacă tu, „büdös oláh”, de aci încolo va trebui să joci ciardașul ce ți-l va fluera cutare „országos egyesület”? Noi, cutare dascăli, ne-am ajuns scopul: am făcut un pas mai departe spre înfrățirea maghiaro-română, pentru care luptăm de atâtea vreme, și am căpătat și noi un os de ros.

Iată ce-l doare pe domnul vicepreședinte al Reuniunii. De ce să ne batem noi capul cu durerile școlii române, susținută din creșterii agonisiți de mâna noduroasă a bietului țaran? De ce să ne batem capul „cum trebuie tratat învățământul limbii moderne, ca să treziască cugetarea elevului”, când asta nu aduce nici un folos real pentru cutare burtă-verde? E mai arzătoare, doar, înscrierea Reuniunii învățătorilor români, ca membru la „Magyarországi Tanítóegyesületek Országos Szövetsége”.

La ce bun e să știi tu, Reuniune a învățătorilor români, că prin școala sa se înalță un popor, — domnul vicepreședinte ți-a spus, că „Nyelvében él a (magyar) nemzet”.

Nădăjduim însă, că până mai există și învățători, cari nu se gândesc numai la ameliorarea salarului, ci și la durerile școlii române, aceștia vor ști să-i învrednicească de disprețul ce-l merită răzleții de soiul lui Gheorghe Joandrea.

Corresp.

† George Feier

Iar s'a stâns un brav român.

George Feier, avocat în Boroșineu (comit. Arad), după un morb scurt, dar greu, a răposat ieri într'un sanator din Oradea-mare. Fericitul se dusese astă vară cu familia spre a-și eduta de sănătate la băile de mare dela Czirkwentza, pe malul Adriaticei. Aici însă s'a îmbolnăvit mai rău și, întors între ai săi, a fost așezat în sanatorul din Oradea-mare, unde a fost îngrijit cu cea mai mare dragoste din partea iubitei sale soții. Dar cu toată grija iubitoare i-au fost numărute zilele și o înveninare a sângelui i-a pus capăt vieții.

George Feier a fost unul dintre cei mai de seamă fruntași români din comitatul Aradului. Iubit de toți prietenii și cunoscuții săi răposatul din tinerețele sale a fost un membru folositor al societății românești. Bland, senin, modest, muncitor și cinstit mai presus de toate George Feier servia tuturor ca pildă vie de caracter ferm și moral. Nu era luptătorul învăpăiat, intransigent și aprig, dar urma cu bărbăție calea arătată de fruntașii luptători și locul, care i-s'a designat, l-a ținut totdeauna cu bărbăție și cu demnitate. Și la ultimele alegeri pentru parlament a luat parte la tabăra națională și a fost bărbatul de încredere al partidului nostru la urna electorală din Boroșineu. Casa lui ospitală era locul de întrunire al românilor din cerc și iubita lui soție, soră cu doamnele Mihail Velichin, văduva d-na Iosif Vulcan și văd. d-na Miclea, știa să atragă în cercul cald al familiei sale cinstite pe toți românii buni și răvântori pentru binele obștesc.

Stima generală, de care era impresorat, i-a dat defunctului loc în toate corporațiunile noastre naționale și bisericesti. A fost asesor în consistorul din Arad, deputat sinodal și congresual și în toate corporațiunile acestea s'a distins prin rar devotament și alipire pentru biserică noastră strămoșească. De zeci de ani a fost președintele comitetului parohial din Boroșineu conducând cu zelul cel mai cald și desinteresat afacerile bisericești noastre din această fruntașă comună românească. Unul dintre cei mai vechi sprijinitori ai falnicului institut românesc de bani „Victoria” din Arad, timp îndelungat și până la moartea-i atât de neașteptată, a îndeplinit postul de președinte al comitetului de supraveghiere al acestui institut. Pe răposatul îl deplâng fiecele sale Valeria măr. dr. Aurel Lazar, adv. în Oradea-mare și membru al comitetului național, Lucia măr. dr. Traian Șincai, adv. în Vința și unicul său fiu Eugen, cand. de avocat, precum și numeroase rudeni.

Înmormântarea se va face sâmbătă la orele 9 a. m. în comuna Boroșineu prin P. C. Sa părintele R. Ciorogariu, ca exmis al P. S. Sale domnului episcop diecezan Ioan I. Papp, care refînit de afaceri oficiale nu poate lua parte în persoană la înmormântarea iubitului său prieten.

Depunem sincere lacrimi pe cosciugul răposatului George Feier și zicem din tot sufletul nostru:

Dumnezeu să-l odihnească!

Intristatei familii îi trimitem sincerele noastre condoleanțe.

Dr. ȘTEFAN TĂMĂȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Litere — Arte — Științe

Ne-am cunoscut la noi în sat

Ne-am cunoscut la noi în sat
Intr'un adânc de vară,
Când teii floarea-și irosesc
Și macul arde 'n pară,
Când somnoroși, triști înfloresc
Pe straturi maghiranii
Și crinii albi visează duși
Părând, că-și număr anii.

Induișoși au mai privit
In fața noastră crinii,
Când ne-au văzut îmbrățoși
In mijlocul grădinii —
Și fulgi din tei s'opriau pe mac,
S'opriau pe-o floare-albastră
Și-așa cuprinși se tânguiau
Despre 'ntâlnirea noastră.

Teii știau; noi n'am știut,
Că sfânta-ne iubire
Va da viețată unui vis
Născut spre amăgire,
Născut să ne opriască 'n drum
O clipă strânsi în braț
Și-apoi să rătăcim, plângând
Acelaș vis — o viețată.

Ion Cocârla-Leandru

Mina Codrean

— Frânturi din viața unei studente —

Când Mina își deschise ochii era încă dimineată. Geamurile — unul înghețase strașnic peste noapte — erau împodobite cu flori și lumina străbătea prin ele, fără ca să reoglindească și bătaia slabă a soarelui. În odaie nu era mai puțin frig ca afară și ochii mari, albaștri și visători ai Minei priviră întristați spre cuptorul rece din un colț al locuinței sale. Se tulbură nițel, scutură din cap și buimăcită de somn cum era, se sculă repede, înveli plapoma pe lângă trupșoru-i fraged și vroi să aprindă focul. Lada de cărbuni era aproape goală, ea însă nu descurajă, ci luă o foaie, ce-i sta pe mășuța de noapte, o făcu mototol și-o aprinse. Luă apoi cărbuni, ce mai erau pe fundul lăzii și-i aruncă și pe aceia în cuptor...

Se culcă din nou. Plapoma o sufulea bine sub ea și fața o îngropă în pernă. Focul aprins odată, desghetă cuptorul, dar pe când să dea și ceva căldură, se sfârșiră cărbunii. Mina adormi iar în curând și nu mai simțea răceala din odaie. Pe buzele ei în curând începă a juca un suris gingaș și fața ei de copilă încă părea tot mai veselă, tot mai expresivă.

Mult nu putu să doarmă, căci peste vre-o trei pătrare de oră o trezi servitoarea, care-i aducea dejunul. Se deschise ochii, făcu servitoarei semn să i-l ducă lângă pat și-apoi își pironi privirea în tavan. Rămase așa multă vreme și fără ca să-și dea sama. Se gândea la visul ei de mai înainte și cu cât se gândea mai mult, fața ei tot mai multă tristetea reoglindea. Când sfârșia odată cu reproducerea înainte a visului, se întorcea iar la început și din nou cerca să și-l reamintească.

Visase frumos. În cele câteva clipe de somn se văzuse din nou acasă, în micul orașel din înstrăinatul Ardeal. În jurul ei era lumină multă și soare. Grădina era întrecă în floare și un miros plăcut plutea în preajma ei. Ea descultă, cu gâtul gol se plimba printre straturile de flori, plivea buruiana de lângă ele și făcea un buchet frumos, numai din trandafiri și garofițe, iar printre acestea mai vâra ici-colea și câte-un fir de busnioc, floarea dragostei. La față era îmbujorată și pieptul ei zvâcnea puternic. — Așa, buchetul acesta are să i-l dea lui Ierotei și să-i spună, că l'a făcut pe ales și numai de dragul lui. Șta, ea apoi bine, că el se va pleca sfios înaintea ei, și va să-

ruta mâna, buchetul apoi, și pe urmă ochii și gurița...

„Fleacuri“ — zise de data asta Mina Codreanu, cum ajunsese iară până aici cu gândul. Mai mult însă nu putu zice, ochii ei priviră iar în gol și o lacrimă, o singură lacrimă îi căzu pe pernă. Ce amor și câtă pocăință ascundea lacrima aceea, Doamne, Doamne! Pe dinaintea ochilor ei se perindeau frânturi din viața ei de copilă, de pe vremea, când studia încă la gimnazul din micul ei orașel. A fost elevă eminentă, serioasă și cum-pănită. A îndrăgit cartea și numai în vacanțe își mai uită de ea, când mergea să-și petreacă vara la sat, la o mătușă de a ei. Aici nu mai avea vreme și de carte, căci înainte de amiază mătușă-sa o punea la fert, la divelicat prin casă, iar după amiază venea Ierotei și se luau cu sora acestuia împreună să cutreere pădurea și câmpii. Și-și petreceau atât de bine, Doamne.

Câteodată, cam de douăori pe săptămână, mergeau la pescuit, iar seara se dau cu luntrea pe lună. Vai, cât farmec aveau nopțile acelea. Miile de stele se oglindeau în apa curată și luna maiestoasă, aurie, pătrundea așa de fermecător printre cetina codrului, când răsărea de după culmea Măgurei. Atunci Ierotei puse la o parte vâsla, îi prindea încet mâna și acompaniat de ea și de soră-sa începea să cânte: „Mai am un singur dor“. Trilul lor se perdea pe luciul întins al apei și când se sfârșia cântarea, ei rămăneau tustrei duși pe gânduri și ascultau șoptul frunzelor sălcilor, bătaia valurilor în țărături și lătratul răgușit al vreunui câne credincios...

„Vremuri vechi“ — zise iar Mina, și rămase din nou dusă pe gânduri. Incețel cu incețel mințea ei începea apoi să închege iar icoanele trecutului și acum văzu din nou cum într-o toamnă, când se scutura frunza frăgarului și soarele strălucea încă bolnav în asfințit, ea merse să-și ia adio dela mătușă-sa, că pleca în lumea mare. la universitate.

În ziua aceea s'a întâlnit iar cu Ierotei. Acesta abia de două săptămâni venise acasă din capitală, după ce își luase doctoratul în drept. Era slăbit și trist din cale afară. Mina, nici ea, nu era ca altădată. Au vorbit puțin, ea a spus, că pleacă să-și croiască singură viitorul, el la asta nu i-a răspuns nimic, a privit-o trist și dus pe gânduri și numai atâta i-a zis: „rămâi aici! orașul e mare, să fugi de el copilă!“

Și Mina n'a înțeles vorbele acestea, ea totuși a plecat. A plecat veselă, răzătoare, ca la nuntă. La început îi plăcea: teatru, petreceri, lux, zgomet; își uitase cu desăvârșire de vorbele lui Ierotei. Româncă era numai ea la universitate.

Colegii însă mai aveau vreo câțiva. Cea mai mare parte din timp cu aceștia și-l petrecea: cu ei mergea la cursuri, cu ei își lua masa și se simțea bine, numai într-o zi i-a venit să plângă, când unul dintre ei a venit cu propunerea să se facă cu toții, cu Mina împreună cu tot, *per-tu*, căci zicea el, acum suntem doar oameni maturi, suntem colegi de studii și numai convenționalul acesta *d-ta* ne face încă, ca totuși să ne mai simțim străini unul de altul. Colegii au aplaudat. Minei i s'a strâns inima de durere, i-a venit pe o clipă în minte chipul lui Ierotei și vrând, nevrând șopti: „Rămâi! Orașul mare, să fugi de el!“

Colegii îi turnară vin, ciocniră: *servus Mina!* Ea zimbi trist, ridică poculul, îngână încet: *servus* și bău, bău cu stropul de lacrimă cu tot, ce-i căzu în pahar. Colegii asta n'o băgară de seamă...

Acum era introdusă în viața de student universitar. Masa în seara aceasta ținu mult, ținu până după miezul nopții și ei și-au petrecut bine. Au băut la vin cald, au început apoi să cânte doine de prin văgăunile munților noștri și nu s'au dus acasă până după miezul nopții...

Mina nu se mai gândi, ajungând până aici cu mințea. Era încă obosită de vegherea lângă carte de azinoapte și simțea în suflet ceva gol, pustiu și amar. În inimă i se încuibă răerile de rău și o muștrare ușoară. Se gândi din nou la visul ei, la vorbele lui Ierotei și acum le pricepea pe deplin... Da, da, acum le pricepea...

Ochii ei priviră apoi iar la cuptorul rece și pe urmă ceasul.

Erau 10 ore. Să se scoale nu-i venia pe frigel acesta și se adună sub plapomă... Servitoarea deschise iar ușa, îi aduse un bilet și o făcu atentă, că-i vremea să se scoale.

Ea nu-i reflectă. Deschise biletul, se uită peste el și încrunță ochii. Ce? Mai ceti odată. Era o scrisoare dela colegul, care propusese să se facă *per-tu*.

„Dragă Mina,

azi să nu vii la masă. Colegii vor crede, că ești bolnavă. După amiază îți voi aduce un buchet de flori și o pereche de cărți de joc. Ne vom petrece bine; iar deseară te voi duce la teatru și vom fi numai amândoi, înțelegi numai amândoi...“

„Mizerabilul“, scrâșni Mina, și începă să plângă cu hohot...

Sebastian Bornemisa.

Baletul Pandorei

Este creațiune de scenă care seamănă mai mult cu feeria și e vorba să se reia la Paris, pentru că subiectul este foarte atrăgător și original.

Micul roman ce servește de bază acestui balet, începe în Olymp, unde Jupiter e supărat foc pe una dintre rudele sale, Prometeu, creatorul omenirii. Acesta îi cere focul pentru oameni: bătrânul olimpian însă, căruia nu-i place să-și incredințeze puterea în mâini streine, se opune și atunci Promoteu smulge lui Vulcan făclia și fugă cu ea spre a o duce iubitorului său protejat. Jupiter, infuriat, caută să-și răzbune. Deodată îi trece prin minte o idee superbă. El hotărăște ca focul, care trebuia să aducă oamenilor cunoștințele, cultura și într'un cuvânt stăpânirea lumii întregi, să fie neutralizat printr'un alt dar. Acest dar trebuia să fie femeia. Tatăl zeilor se pune îndată pe lucru: i-se aduce o lespede măreată de marmoră și în curând opera e terminată: femeia apare drăgălașă și îmbătătoare de simțuri. Vulcan, mult încercatul soț al Veneiei, ridică în sus pe micul zeu al iubirii și sub sărutările lui Amor, marmora rece se prefăce într-o femeie frumoasă, acel simbol al farmecului desmiertător, căruia se supune orbește chiar și spiritul omenesc cel mai cutezător. Jupiter triumfează și stelele vin spre a conduce femeia pe pământ. Nourii umplu scena și se vede sfera planetei noastre, care apoi dispăre și ea; în tine cerul se înseninează și un peisaj încântător se desfășură înaintea ochilor noștri: ne aflăm în Italia, la lacul Coma.

Zeii cei vechi însă au murit de mult și ceia ce vedem acum, e partea lui Galvani și a lui Volta, acei oameni cari, prin observațiunile lor asupra electricității, au deschis secolelor cale nouă.

Bătrânul olimpian greșise se vede în calculul său. El fusese — cel puțin după aprecierea maiestrului de balet — un rău cunoscător de oameni. Cumcă femeia e drăgălașă, negreșit, că nici maestrul de balet n'o tăgăduiește; el este însă de părere, că farmecul ei nu este regresiv asupra tendințelor și aspirațiunilor spiritului omenesc, ci, din contră, e folositor. Pentru a proba aceasta, el ne arată pe Galvani și pe Volta, cari, cu toate străduințele și experimentările lor, nu dau peste originea electricității. Atunci apare Signora Galvani, una din frumoasele nepoate ale ființei create de Jupiter și iată, că enigma e deslegată! Ea atinge capătul unei sârme de membrele unei broaște, care la această atingere începe să sară: acesta este „fluidul electric“. Galvanistul este deci descoperit. Astfel vedem, că femeia, în loc de a exercita o influență stricătioasă asupra omenirii, o duce din contră pe calea adevărului și a luminei.

Tabloul final al baletului ne arată, un chip de femeie, care ține în mână o lampă electrică. Dar acum nu mai este — după cum ne arată haina de pe ea — nici Signora Galvani, nici „Pandora“, acel dar perfid a lui Jupiter, ci este învingătoarea „cultură“. Toată lumea îi aduce omagii ei. Aci se văd elementele, metalele, cărbunele negru și cristallul strălucitor, apoi creațiunile culturii.

Cultura născută în Europa, care îi sta la pi-

cioare, se întinde și asupra celorlalte continente și astfel vedem pe tabloul nostru Asia, Africa, America și Australia, venind să-și depună omagiile lor. La urmă în coloana pe care stă cultura, se deschide iar un parchet de flori strălucitoare iese la iveală și cortina cade în sunetul muzicii.

INFORMAȚIUNI

Arad, 7 septembrie 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme schimbăcioasă, răcoare, pe alocurea, în partea estică a țării. ploii.

Prognostic telegrafic: Vreme schimbăcioasă, răcoare, în partea estică a țării ploii.

Temperatura la amiază a fost de 22.5 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kigr.)

Grâu pe octombrie	Cor. 11.92
Grâu pe aprilie 1912	" 12.16
Secară pe octombrie	" 10.33
Secară pe aprilie	" 10.67
Cucuruz pe septembrie	" —
Cucuruz pe mai 1912	" 8.40
Ovăs pe octombrie	" 9.45
Ovăs pe aprilie 1912	" 9.76

Sborul lui Vlaicu în Sibiu. În drăsnețul aviator *Aurel Vlaicu*, care la serbările culturale din Blaj a nimit publicul cu minunatele sale zboruri, a binevoit să primească invitarea de a face o ascensiune și în Sibiu. Ascensiunea va avea loc *Duminică în 17 septembrie s. n. 1911*, la orele 5 p. m., pe câmpul de exerciții militare din loc.

Prețurile de intrare sunt următoarele:

Locul I	10 cor.
" II	6 "
" III	3 "
" IV	1 "

Ne împlinim o plăcută datorie, când luăm sub ocrotirea așezământului nostru cultural această isbândă a științei, care face cinste neamului românesc.

Ne adresăm deci tuturor oamenilor noștri, cari pot aprecia importanța problemelor culturale, rugându-i să grăbească cu toții și să îndemne pe toți românii din împrejurime a lua parte la această frumoasă sărbătoare a geniului românesc.

NB. Biletele de intrare se pot primi dela biroul central al Asociațiunii și dela librăria arhidiecezană din Sibiu. Prevăzându-se aglomerare mare de public, doritorii sunt rugați a-și procura biletele în cel mai scurt timp.

Sibiu, 5 septembrie 1911.

Prezidiul Asociațiunii:
Andrei Bârseanu.

Maestrul I. Mureșianu și „Doina“ din Turnu-Severin. Maestrul Iacob Mureșianu, distinsul nostru compozitor, a primit, drept răsplată pentru munca intensă, ce a desvoltat și cu acest festiv prilej, următoarea scrisoare dela „Doina“, cea mai veche societate muzicală din țară, cu nrul 38/1911:

Mult stimat și Ilustre Maestre! Față de munca fără preget, ce ai depus pe ogorul culturii naționale românești și față de izbânda strălucită, la care ai știut duce și înălța prin magnificele DVoastre compoziții,

comitetul societății noastre, în ședința sa dela 9 c. după propunerea subsemnatului, Va proclamat în unanimitate *membri de onoare.*

Fericiți și cinstiți a Vă comunica această, binevoită, mult stimată și Ilustre Maestru, a primi expresiunea deosebitei stime și admirațiunii ce Vă păstrăm. Turnu-Severin, 10 aug. 1911.

(L. S.) Președinte: *Paulian.*

Secretar: *E. Nemiș.*

Congregația comitatului Brașov. Sub prezidiul prefectului conte Mikes s'a ținut ieri o ședință extraordinară a comitatului Brașov. La ordinea zilei au fost între altele și cele două adrese ale orașului Vârșet, referitoare la introducerea urgentă a votului universal, egal și secret și referitoare la condamnarea obstrucției parlamentare.

Rezervându-ne a reveni mâine pe larg asupra acestei adunări, comunicăm astăzi pe scurt următoarele:

Privitor la prima adresă a municipiului Vârșet, în care se cere urgentarea reformei electorale pe baza votului universal, egal și secret comisiunea administrativă comitatensă a propus, ca această adresă să se ia simplu la cunoștință.

În numele clubului român comitatensă a luat cuvântul d. dr. *N. Vecerdea* și într'un discurs mai lung a expus punctul de vedere al partidului național român față de chestiunea reformei electorale propunând de încheiere, *ca și comitatul Brașov să adreseze camerei o petițiune, cerând de urgentă reformarea dreptului electoral pe baza votului universal, egal, secret și cu votare pe comune în legătură cu o nouă dreaptă și proporționată arondare a cercurilor electorale.*

În numele membrilor justhiști a luat cuvântul adv. dr. *Zakariás* și combătând propunerea comisiunii administrative, a pledat pentru alăturarea comitatului Brașov la adresa municipiului Vârșet.

Pentru propunerea comisiunii au vorbit membrii sași ai congregației deputatul *Traugott Copony* și notarul public dr. *Lautz*, declarându-se nu numai *contrari hotărârii ai votului universal*, ci deputatul Copony chiar aderent înfocat al votului plural propus la timpul său de contele Andrassy.

Punându-se la vot propunerea comisiunii ea a întrunit majoritatea voturilor. Contra au votat membrii români și membrii justhiști.

Privitor la adresa a doua a municipiului Vârșet, prin care se condamnă obstrucția parlamentară, majoritatea congregației a primit propunerea comisiunii administrative, ca să se adreseze guvernului o petiție în înțelesul, ca să caute cu toate mijloacele posibile să se pună capăt obstrucției actuale din camera ungară. („G. Trans.“)

Stupiditate administrativă. Pilotul boem Cernac după ce săptămâna trecută sburase la Arad, a fost angajat deodată de trei impresari pentru câteva ascenziuni la Timișoara. Fieștecare petiționă la consiliul orașenesc dreptul de a aranja zborul.

În fața acestei dileme ce-a făcut consiliul orașenesc?

A rostit un ciudat și amuzant deciz, cerându-i impresarului care vrea să obțină permisiunea petiționată cu orice preț, — să facă asigurarea pentru caz de moarte a tuturor participanților la zbor, à 150,000 cor. și să depună 5000 cor. garanție pentru un eventual deficit. Astfel înțeleg d-lor, bagseama, sprijinirea aviațiunii.

„Plugarul“ — cenuse. Din Ticvaniu-mic ni-se scrie: Sâmbătă în 2 septembrie, între ora 8 și 9 seara în Cacova a izbucnit un incendiu formidabil prefăcând în foarte scurtă vreme în cenuse toate edificiile băncii românești „Plugarul“. Flacăra a devastat și locuința directorului băncii, care era în vilegiatură cu întreaga sa familie.

Avizat pe cale telegrafică abia luni a sosit acasă, unde totul a fost consumat de elementul furios.

Văpaia astfel cu un gest energic a rupt din rădăcini o instituție frumoasă. Înfloritoare.

Paguba atinge suma de 120.000 coroane. Cauza focului e până acum necunoscută.

Portțigară salvatoare. Câteva zile în urmă la gara din Eger s'au întâmplat lucruri senzaționale. Publicul ce aștepta sosirea trenului e atras de câteva detunături neașteptate de revolver. Toți alergară în restaurant unde se petrecea incidentul. Surugiul Ion Farkas chichit binișor de băutură se încâieră cu impiegatul dela căile ferate, Mateiu Toth. Acesta văzând, că surugiul e într'o stare deplorabilă de beție, a crezut, că e mai consult să-l părăsească.

A plecat să iese. — Farkas strigă după el:

Stai locului, dacă ai curaj!

Și în clipa următoare descărcă revolverul asupra impiegatului, apoi o tuli la fugă....

Toth simți durere în pieptul stâng și-și scoase haina.

Glonteile l-a aflat în buzunarul dela jiletică în portțigara sa de metal, a cărei parte de dinainte era sfredelită.

De nu era portțigara în buzunar, azi impiegatul Toth ar fi mort, întins pe catafalca, căci dacă glonteile nu se oprea în părețele portțigării i-se infiegea drept în inimă. Așa însă a scăpat cu o lovitură ușoară.

Un nou accident de automobil.

Martii noaptea pe la orele 1 jumătate a avut loc un nou accident de automobil, în urma căruia și-a găsit moartea tânărul Const. Gussi fiul fostului primar al orașului Brăila.

Accidentul s'a întâmplat în urma imprudenței șoferului Constantinescu.

Tânărul Gussi are coșul pieptului complet zdrobit și a încetat din viață după câteva minute.

Șoferul a fost arestat.

Holera la Galați. Un comunicat oficial arătat că ungurul Andro Bali a prezentat simptome de holera și a fost izolat la spital. Examenul bacteriologic a precizat holera. Cazul a fost adus la cunoștința directorului general al serviciului sanitar d. dr. Bărdescu care a trimis la Galați un numeros personal sanitar.

Peste câteva zile orașul Galați va fi declarat contaminat de holera.

Pantelimon nu poate fi prins. Pantelimon a isbutit să străbată prin formidabilul cerc de poteră, de care era înconjurat. Circulă tot soiul de vesti contradictorii asupra direcțiunii în care a dispărut. Unii spun că a apucat spre pădurea Chitele, alții spun că a luat direcția Poiana.

Guardul Câmpianu Bouleț, care-l cunoaște bine, afirmă că l-a văzut în pădurea Ciroi, lângă Răucești.

Autoritățile dezolate au chemat astăzi iarăși pe Nicolae Dumitru fratele banditului; pe Dumitru și Gheorghe Toader Luca din Răucești, oferindu-le bani pentru a-l găsi și preda pe Pantelimon.

S'a pierdut cu totul urma lui Pantelimon.

Martii dimineață au fost desconcentrați jumătate din numărul poterășilor; vor fi desconcentrați și ceilalți.

Comandanții jandarmilor vor pleca și ei lăsând totul în sarcina agenților secreți dela siguranță. Că aceștia nu vor putea face mare lucru se înțelege și numai din faptul că ei au ajuns bătaia de joc a țărănilor din potere.

Mai sunt încă potere la Hangu, dar și de vor fi desconcentrate, de oare-ce s'a dovedit că toată truda e de prisos. Autoritățile toate repeta în gura mare: Pantelimon nu poate fi prins.

Desconcentrarea țărănilor s'a făcut din cauză că ei au început să murmure că sunt gonți zile întregi fără mâncare și că le putrezește recolta pe câmp. Ei cer să fie lăsați în pace căci dacă jandarmii

și poliția nu pot să-l prindă pe Pantelimon, cum au să-l prindă ei?

S'au confiscat toate armele de pe la locuitorii din partea locului. Această măsură s'a luat pentruca Pantelimon, care și-a uitat arma și cartușeria în coliba unde fusese surprins de jandarmi, să nu aibă dela cine să-și procure armă și cartușe.

Cu toate acestea, după cât s'a putut afla, Pantelimon a fost ajutat și acum; el e complect înarmat cu pușcă și cartușe.

Convingerea tuturor este că dacă Pantelimon a scăpat acum, când i-se descoperise culcușul și când se luaseră măsuri extraordinare punând pe urmele lui mai bine de o mie de oameni, e slabă nădejde ca el să mai poată fi prins și că rămâne numai ca să se predeie singur, dacă și când va vrea el.

Marile serbări din parcul Carol I. (28—30 august). (Se poate pleca cu reducerea generală de 75 proc. dela 26—30 august. Legitimările se iau dela gară odată cu biletul de tren. Se poate înapoi până la 1 septembrie).

5. **Luminatul Parcului.** Serbările ce se dau până acum în parcul Carol I nu puteau să aibă succesul dorit de public, din cauza luminatului. Unele durau numai până în vremea aprinsului lămpilor. Din diferite împrejurări cablurile subterane conducătoare de lumină în timpul expoziției, nu mai pot fi uzate acum așa că la alte serbări se întrebuintau lămpi de diferite sisteme, așezate de unele case din București.

La serbările noastre nu va fi așa, *d. inginer Leonida* împreună cu elevii școlii de electricieni a Primăriei Capitalei lucrează cu atâta bunăvoință și asiduitate la aranjarea motorului și instalarea conductelor aeriene, încât vom avea cea mai splendidă *lumină electrică* ce se poate da în parc.

6. **Sboruri de aeroplane.** În lipsa dlui inginer Vlaicu, care este dus la frații de peste hotare unde merge din centru în centru pentru a pune în mișcare mașina sa zburătoare, vom vedea evaluând pe deasupra parcului diferite aeroplane conduse de cei mai iscusiți din elevii școlii de pilotaj a ministerului de războiu.

7. **Primirea vizitatorilor.** Pentru primirea la gară și pentru învartirarea fraților de peste hotare și a oaspeților din provincie și dela sate, s'a constituit un *comitet special* din mai mulți membri ai societății București care va merge la gară în toate zilele dela 26—29 august. Rolul fiecăruia va fi așa împărțit încât să se poată ști în un moment dat, locurile disponibile din fiecare cazarmă, școală militară sau internat ce le avem la dispoziție pentru găzduire.

Un birou de informațiuni va fi în permanență la sediul Ligei, unde se poate adresa oricine.

8. **Muzici militare.** D. ministrul războiului binevoind a ne pune la dispoziție 2 muzici militare pe tot timpul zilelor dela 26—30 august s'au luat măsuri ca la primirea grupelor mai numeroase ce vin de peste hotare și din provincie să răsune gara de Nord de cântecele lor înviorătoare.

În parc deasemenea, în tot decursul celor 3 zile de serbări muzicile militare vor delecta publicul cu diferite marșuri militare și cântece populare special pregătite.

Epistola prorocului Ilie. O expediție trimisă de institutul american de arheologie a găsit într'unul din orașele Siriei un lucru prețios, și adică un vechiu manuscris ebraic, despre care se afirmă, că ar conține corespondența profetului Ilie cu regele Ahab și cu soția acestuia Izabel. Materia manuscrisului este făcută din lut, pe care e scris textul cu cerneală foarte neagră. Intre altele manuscrisul face pomenire de o lucrare istorică necunoscută, despre care nici biblia nu vorbește.

Un atac banditesc asupra unui automobil. Cunoscutul chirurg Postincov din Moscva a căzut victimă unui îndrăzneț atac banditesc pe când se întorcea dintr'o excursie în automobil cu soția sa și doctorii Ignatiov și Wobashev.

Șase bandiți au pus piedecă automobilului care s'a răsturnat. Toți ceice se aflau în el au fost ușor răniți. Bandiții i-au atacat apoi cu revolverele, răbindu-i și după ce i-a jefuit s'au făcut nevăzuți.

Victimile au putut veni la Moscva.

Cercetările poliției au rămas pentru moment zadarnice.

Incendiul într'un tren. Din Paris se anunță, că în trenul dintre Rambouillet și Paris a izbucnit un incendiu într'un vagon de cl. III.

Focul a fost repede stâns.

O singură femeie s'a ales cu arsuri grave.

Panica ce s'a produs printre pasageri a fost însă teribilă.

Călătorii îmbulzindu-se la uși vre-o 15 femei și copii au fost grav răniți.

Sunt și doi morți.

Contramandarea vizitei împăratului Wilhelm la Londra. Ziarele din Londra afirmă că împăratul Wilhelm fusese hotărât să viziteze la toamnă pe regele George al Angliei dară că din cauza chestiei marocane s'a hotărât să renunțe la această vizită.

Expulzarea unui ziarist italian din Triest. Prefectura poliției din Triest a expulzat pe publicistul socialist italian Venzene Vacera, corespondentul ziarului socialist democrat „Avanti”.

Deputatul Pittoni a făcut recurs la ministerul de interne în contra acestei expulzări.

Mișcarea contra scumpirei traiului în Belgia. Mișcarea în centrele industriale din Bruxelles ia un caracter de boicotare contra tuturor produselor agricole din partea consumatorilor și intermediarilor. Așa de pildă măcelarii au hotărât astăzi să nu lucreze. Menajerele își propun să manifesteze.

Mercuri primării vor cere guvernului să desființeze taxele vamale pe alimente.

În jurul manevrelor flotei germane. „Corespondența Wilhelm” află din Kiel, că cu prilejul sosirii arhiducelui Francisc Ferdinand la manevrele flotei germane împăratul Francisc Iosif a conferit admiralului Tirpitz, secretar de stat la marină, marea cruce a ordinului Sf. Ștefan, admiralului Holtzendorff marea cruce a ordinului Leopold, contraadmiralului Scheer marea cruce a ordinului Francisc Iosif, și alte numeroase decorațiuni ofițerilor flotei germane.

Incidentul dintre ziaristul Prudent și d-șoara Arria Ly. Din Toulouse se anunță, că ziaristul Prudent Massat, provocat să se bată în duel de către d-șoara Arria Ly a refuzat să se duceze cu dânsa. Ea a propus atunci un juriu de onoare. Ziaristul a replicat, că primește ca incidentul să fie adus în fața unui juriu numai în cazul, dacă se găsește judecătorii, cari să nu fie nici bărbați, nici femei, căci altfel imparțialitatea nu poate fi deloc garantată.

Opinia publică este cu totul pasionată de duelul domnișoarei Arria Ly cu ziaristul Prudent Massa.

Femeile din hală s'au adunat în fața locuinței d-șoarei pe care au înzultat-o și huiduit-o.

Ziaristul Prudent Massa dorind să puie capăt acestui scandal cere să se găsească un bărbat, care să-l provoace la duel în numele d-șoarei Arria Ly și este gata să se bată.

150 cazuri suspecte la Stuttgart. La Stuttgart o sută cincizeci de soldați din reg. de infanterie „Împăratul Friedrich” s'au îmbolnăvit prezentând simptome suspecte de holeră.

Cazarma a fost închisă. S'a ordonat o anchetă bacteriologică.

Mare incendiu de pădure. Din Landsberg vine știrea, că la Warthe un incendiu de păduri s'a produs distrugând până acum 8000 hectare din pădurile Koenigswalde și Weitzenstein.

Pagubele sunt evaluate până acum la trei milioane.

Plecarea vaselor de războiu japoneze. Din Fiume primim știrea, că cele două vase de războiu japoneze după o petrecere aci de cinci zile azi la orele opt dimineața au părăsit portul Fiume, plecând la Pola. Vasele japoneze vor sta aci două zile, apoi se vor întoarce în Japonia.

Ieri vice admiralul Shimara a dat un prânz, la care au luat parte guvernatorul orașului Fiume, autoritățile orașenești și militare.

Sărbătorirea unei contemporane a lui Walter Scott. Din Londra vine știrea, că sâmbătă dna Drew și-a sărbătorit împlinirea a o sută de ani dela nașterea ei.

Regele George i-a trimis cu acest prilej o căduvoasă telegramă de admirație și felicitare.

Dna Drew este supranumită „Muza lui Walter Scott”, deoarece ea este o fostă prietenă a celebrului scriitor și într'o fază foarte tristă a vieții lui, dânsa l-a încurajat mult. Astfel, multe din scrierile lui Walter Scott se datoresc acestei femei, care a avut atâta delicată atențiune pentru distinsul literat.

Prinderea unui îndrăzneț spărgător. La Berlin a fost prins spărgătorul care a săvârșit furturile din palatul cancelarului. El este mecanicul Doerning care se introducea în ministere, ambasade și vile pretextând că vrea să controleze instalațiile de apă și gaz.

El a săvârșit astfel furturi ce întrec suma de 30.000 mărci. În cercurile pungașilor spărgătorul era poreclit contelă Dounerworth.

Cu aeroplanul dela Londra până în Africa. Din Londra vine știrea, că cunoscutul aviator englez, Graham Withe, s'a decis să zboare cu aeroplanul său din Londra până în Africa. El voeste să facă calura aceasta într'una și nădăjdueste că în 48 ore să ajungă în Africa. Withe va face călătoria aceasta în săptămânile viitoare.

Media vârstei omenești. Zoologii au constatat, că media vârstei omenești e: în Svedia 64, în Dania 63, în Norvegia 57, în Anglia 52, în Austro-Ungaria 43, în Germania 40, iar în Franța 56 ani. E interesant, că acești zoologi nu pot da îndrumare, cum să trăiești, cum nu pentru ca să ajungi o vârstă înaintată. D. e. nici aceea nu se spune, să bei ori să nu bei vin; să fumezi, ori să nu fumezi ș. a. De multe ori recomandă abținerea dela câte ceva interesul prolongirii vieții — și numai ce se trezesc desavuați. — Lafontaine d. e. bea cu plăcere și la vârsta de 80 de ani cafea, măcar că zoologii de fel nu recomandă cafeaua multă.

Contrarevoluția din Portugalia.

În Lisabona încă tot nu se știe nimic pozitiv despre drumul și numărul trupelor monarhiste. Atâta se știe, că trupele se găsește deja în nordul Portugaliei, și că o parte a lor se găsește în interiorul țării. Însă în general atacul acesta nu se consideră așa de serios, cum părea la început. Trupele revoluționarilor sunt conduse de Concieros. Se vorbește, că în partea nordică a țării s'au întâmplat *cioeniri mai mici*.

Ieri au plecat din Londra vase de războiu spre Portugalia.

După informațiunile primite din cercurile guvernului trupele monarhiștilor petrec încă tot pe teritoriu spaniol și numai o parte mică a năvălit alaltăeri în țară.

Deocamdată guvernul a trimis la granițele din nord 5000 carbonari, dar ieri seară a concentrat un corp întreg de armată.

Manevrele flotei franceze. Președintele Fallieres a sosit la Toulon, luni dimineață, spre a așista la revista flotei, la care au luat parte peste 90 vase și 30.000 oameni. Vasele de războiu au defilat pe o singură linie de o lungime de 15 kilometri.

După revistă s'a dat un banchet. D. Delcasse, ministrul marinei vorbind la acel banchet a zis: marina progresaază continuu, căci unca ei ambițiune este de a fi cu adevărat gata să răspundă în orice clipă, ca și armata, la apelul Franței.

Președintele republicei, a felicitat marina de a fi pășit pe calea, pe care Franța, fără a avea a se teme până atunci, va vedea mijloacele sale de acțiune, crescute și întărite, capabile de a face fără riscuri sau înfrângeri eventualităților viitorului. D. Fallieres a toastat pentru armată și marină „care-și pun mândria în a servi națiunea, pe care o vom puternică, respectată, radiindă prin luminile geniului ei”.

Domnii Dubost și Brisson au făcut apoi elogiul marinei franceze.

La revista flotei au asistat alături de președintele republicii în afară de domnii Dubost și Brisson și domnii Caillaux, Delcassé, Klotz, Messimy, Coyba, Pains, Lebrun, Renolt și Chaumet. Domnul Fallières s'a întors la Paris la orele 4.

Fotografia gândirii. În una din ultimele ședințe ale Academiei de științe din Paris d. Darget, care s'a ocupat cu fotografierea razelor de ființe vii (razele V), prezintă Academiei o lucrare asupra aceluiaș obiect, de o mare însemnătate.

Plecând dela hipnoza ilustrată de celebrul dr. Charcot, că fluidele vii sunt transmise dela o persoană la un obiect, Darget s'a întrebat dacă n'ar putea înregistra fotografia imaginilor mintale. Dacă gândind cu putere la un obiect n'am putea în anumite condițiuni să-i obținem imaginea pe-o placă. El se gândi într-o cameră obscură la o garafă privind o placă așezată într-o hae revelatoare, în care își vârăse degetele.

Peste un sfert de ceas butelia era reproducă. Darget prezintă această fotografie Academiei însoțită de o alta obținută în aceleași condițiuni în prezența a șase martori, care iscăliu un proces verbal.

Aceste curioase fotografii a imaginilor mintale pot întemeia, după cum spune Darget, o știință nouă.

În ori ce caz comunicarea merită interes.

Epitaful unui ceasornicar. Un bătrân ceasornicar din cartierul Mail, din Paris, a lăsat un testament, în care prescria moștenitorilor săi, să graveze pe mormântul său, un epitaf. Ceasornicarul murind, moștenitorii au găsit următorul epitaf... ceasornic:

„Aci repauzează în poziție „orizontală“ C. G... în viața sa ceasornicar.

Onoare a fost „resortul“ vieții sale și munca „regulatorul“ timpului său, pe care l-a „măsurat“ cu „precizie“. „Mișcările“ sale au fost bune; frica de Dumnezeu și dragostea aproapelui au fost întotdeauna „cheia“ conduitei sale în viață.

El a trăit fericit până în momentul când marele orologiu al universului judecă, că a sosit „minutul“ să sfârșească „lanțul“ zilelor sale, ceea ce se întâmplă în ziua de... ciasul... minuta... secunda...“

Tâlmăcii muzelor. În felul de a tâlmăci muzele, găsim multe concepții și dese ciudățenii, — iar dacă asta se întâmplă cu surorile lui Apolon care în definitiv nu sunt de cât niște ușoare și grațioase abstracții, ba mai mult decât atât, femei, și deci având dreptul la omagii, — ce trebuie să se întâmple cu favoriții lor, cu poezii?

Ei nu sunt numai niște simple abstracții și faptul că existența lor materială vine în contact și de multe în conflict cu existența celorlalți, dă dese ori prilej de năpustire asupra lor.

Atunci printr'o curioasă harababură de logică cei nemulțumiți de partea omenească a poetului, se aruncă asupra însușirilor sale poetice.

Lăsându-i de-o parte pe aceștia, putem spune în treacăt că sunt și sinceri defaimatori, ale cărora ciudate principii, nu se împacă nici cu muzele, nici cu poezii. Așa, ne-a fost dat odată să cunoaștem un distins profesor, care credea pur și simplu despre poezii, că „sunt niște nebuni, ce pun scaunele să se plimbe și mesele să joace hora“.

Pentru alții însă noțiunea „poezie“ comportă o sferă mult mai largă; ei o întind peste cadrul strămt al cuvântului, și o găsesc în muzică, în pictură, în sculptură, — în sfârșit în tot ce poate înălța pe om pe de-asupra lui însuși.

Mai pretențioși chiar decât aceștia, sunt unii ce pretind că aripa largă a poeziei poate să aplaneze chiar peste câmpul arid și rece al științei.

Dela această concepție pornind, pictorul Simonet ne-a dat un tablou foarte interesant purtând inscripția „Anatomistul“. E vorba de-o autopsie făcută de un bătrân medic unei tinere sinuise.

Artistul își intitulează tabloul: „Anatomistul“, însă modul de expunere ne arată că scopul tabloului nu este numai de a ne înfățișa activitatea savantului. Anatomistul se uită gânditor la inima scoasă din corpul tinăr al fetei, ca și cum ar vrea să citească pe dânsa și în ea, cari au fost motivele ce au împins pe tânăra ființă la moarte. Gîndul trece și prin mintea contemplatorului acestui tablou. El își înfățișează viața moartei și o urmărește pas cu pas, aici bucurie, colo durere, dincoace iubire, dincolo ură, trădare—și în fine moarte. Astfel artistul ne reprezintă prin tabloul său o scară de sentimente, pe care ori-ce om o înțelege cu ușurință. El exprimă într'un chip modern o alegorie a soartei omenești, dînd astfel operei sale gradul cel mai înalt de perfecțiune artistică și în acelaș timp, poetică.

Bibliografie

A apărut:

Noua revistă română cu următorul sumar: Noutăți: La Blaj. — Intregirea partidului conservator. Colaborațiunea d-lui Radu Ciomag. Chestiuni actuale: Dem. I. Theodorescu. Greva în Anglia. Sociologie: C. Sudețanu. — Solidarismul social. Chestiuni economice: George Bureel. — Pădurile României. Literatură: George Duma. Reverie (versuri), Emil Isac. — Ciurma. Cronica științifică: Victor Anestin. — Evoluția Universului. Emanuel Grigoraș. — Magnetismul. Discuții: O. Tafrați. — Epilogul unor discuții. Radu Ciomag. — Din minciunile pamphletului d-lui Iorga. C. R. M. — Câteva observații la articolul de mai sus. Insemnări: D. Stere și partidul liberal. — Din faptele blândului apostol. — Vilegiatura. Soluția chestiei evrești. — Dela uni-

versitatea din Leipzig. — Bandiți. Revista revistelor: convorbiri Literare. Revista Balcanică. — Mercure de France. — Le Courier européen. — Memento.

POSTA REDACȚIEI.

N. Grecu în Sinteza. Adresa cerută e: *Vasilie C. Osvadă în Orăștie* (ung. Szászváros).

Redactor responsabil: **Atanasie Halmăgian.**

Teatrul Apollo. joi în 7 septembrie prezintă următorul program: 1. Gazeta cinematografică (cuprinzând toate evenimentele mai de seamă din lume). 2. *Inimi eroice* (dramă americană, senzațională). 3. Cavalerul pompier (umoristic). 4. Corsica (peisaj). 5. Un detectiv șiret (comic). 6. Fluierul fermecat (dramă indiană. Senzația zilei de 500 m. Jocuri, obiceiuri indiane). 7. Mirele a dat de belea (comic).

Inceputul reprezentațiilor la orele 6, 7 și jum. și 9 seara.

Dr. DUMITRU POPA

MEDIC UNIVERSAL.

Fost medic de clinică și spital.

Specialist în morburii interne, de femei, de copii și de urechi.

Arad, Strada Petöfi (lângă gimn.) Nr. 10.
Consultațiuni: 11—12 ore a. m. și 3—5 ore p. m.

Aviz.

La agentura principală din Arad a băncii gen. de asigurare „Transilvania“ află angajament

Doi acuisitori (agenți ambulanți)

cu rebonificare corespunzătoare. Ofertul, care are să conțină datele referitoare la ocupațiunea de până aci a reflectantului și cunoștința sa de limbă, este a se înainta cel mult până la 15 Septembrie n. agenturei sus numite.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke.

Trad. de Iulius.

(38)

— Urmare. —

Pentru aceea încă nu te speria.

Eu sunt la adăpost, câtă vreme rămân ocupate plaiurile de trupele franceze. Afară de aceea, sunt sub scutul familiei de Castelberg, una dintre cele mai cu vază din aceste ținuturi, și apoi fiecare știe, că sunt Bündenez dela Bregell și cumcă m'au prins francezii și m'au luat cu ei.

Încă puțină vreme, și eu voi veni la tine Sabino. Rănile mi-s'au vindecat, puterile mi-au revenit, sunt iarăși tânăr și sprinten. Și odată la tine Sabina mea, voi rămânea cu tine și voi fi, crede-mă, blând ca mielul, căci până azi nu am pe altul afară de tine și nimenea nu te înțelege și nu te iubește ca mine.

Vom fi iarăși copilașii nevinovați, precum am fost odinioară acasă la mama noastră. Toate planurile mele bune, și de bună credință le părăsesc. Recunosc acum, că brațul meu e mult prea slab, decât să poată schimba cursul lumii.

Nu clătina așa neincrezătoare din căpșor!

Pocăința mea e sinceră. Soartea e stăpână și precum văd eu, nu are nevoie de serviciile, ce voiam să i-le fac. Mie îmi rezervă un cerc de activitate mai îngust, amăsurat puterilor mele. Ei bine, eu sunt mulțumit și așa. În puținele săptămâni, în câteva zile am învățat și am experiat mai mult decât în decursul tuturor anilor de mai înainte; am primit o lecție aspră, foarte aspră, care poate că am meritat-o.

Mă voiu refugia cu tine Sabino într'un colț liniștit, ascuns al pământului. Acolo ne vom întemeia într'un cerc mai restrâns fericirea prin puterea minții și a inimei, luptându-ne cu patimele contrare legilor divine.

Mintea, inima și banii nu ne lipsesc.

Sabino, eu vin!

XXII. A doua continuare a jurnalului.

Din ce în ce mă simțesc tot mai rău în această țară. Nu sunt laș, și cu toate acestea pretutindenea mă simțesc stânjenit și în nesigurantă.

Pentru mine e o plăcere să mă plimb cât mai adeseori prin ținuturile acestea romantice, mai ales, că ele contribuie la întărirea forțelor mele; acuma însă mă stăpânește un fel de sială, îngrijorare ascunsă, când ies. Mi-se pare, că în fiecare tufă pe lângă care trec, stă cineva pitulat la pândă.

Din moment în moment aștept să se ivească din întunerecul înfundăturilor vr'o bandă temerară de glotași. Aș vrea să fug de aici, până încă nu

se descarcă vr'o nenorocire nouă peste țară și se grăbesc la tine scumpa și dulcea mea Sabina, și cu toate acestea nu pot, nu-i permis să plec. Ca printr'un farmec sunt legat aici, cuvântul dat, mă face să fiu prizoner de bună voie. Câtă deci să urmez cu scrierea jurnalului, până ce voi avea posibilitatea să-mi trăiesc viața sub privirile dulcii ale ochilor tăi.

Despre partea mea, îți-o repet, fi fără grijă. Eu rămân imposibil neutral în războiul, ce dănuște aici în mod teribil, și voi căuta să fiu cuminte. Nici Uli, care-mi este devotat însă ceva cam flecar, nu are ce spune de mine. Prin el afiu măsurile, ce se iau și prin cari se sperează nimicirea războinicilor străini din țară.

Azi dimineată, când mi-a predat niște cărți și o epistolă a paterului Gregorius, care mă invita la plimbare și în acest scop mă aștepta pe calea către Trons sub un bloc de stânci, am văzut de pe fața fostului meu războinic, că-l mănăcă ceva sub limbă. Ii pusei așa, ca din întâmplare obiceiuită întrebare: „Ce mai e nou prin lume?“, care se părea, că o aștepta.

Ei, iaca d-le căpitan, răspunde dânsul frecându-și vesel mâinile osoase, arhiducele Carol înaintează spre Zürich, iar Massena, așa se vorbește, s'a cam șters din Chur. D-tale pot să-ți împărtășesc, și cred, că te bucuri cu noi dimpreună, că avem vești bune, toată lumea e pe picioare. Un semn și — Huraa! Înainte!

(Vezi următoarea).

Se caută:

Un practicant

la o firmă aradană, pentru lucruri de comptuar etc. Concurentul să aibă cel puțin 4 clase gimnaziale, și să posedă limbile maghiară, română eventual și germană. Ofertele să se adreseze la Administrația:

„Românul“ (Arad).

Caut un candidat de avocat cu praxă bună.

Condiții foarte favorabile. Postul e a se ocupa în 1 sau cel târziu 15 Septembrie a. e.

Dr. ROMUL VELICIU,
advocat în Arad.

Înștiințare.

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că mi-am deschis

cancelaria advocațională

în **Deva** (Strada Petöfi Sándor Nr. 4 în fața casei comitatului și vecinătatea tribunalului regesc).

Cu deosebită stimă:
Dr. Petru Groza,
advocat.

Subsemnatul caut:

Un candidat de avocat român

cu praxă, eventual și praxă începătoare pe 1 Octombrie a. e.

Dr. Ioan Hica,
advocat în Hațeg (Hatzeg).

Un candidat cu praxă

afă aplicare în cancelaria subscrisului. Intrare 15 Septembrie n. ori 1 Octombrie.

Dr. Ioan Pop,
advocat, Alba-Iulia.

Izvor ieftin de cumpărat
gramofoane și plăci
de vânzare și cu plătire în rate

Noutăți! Au apărut noi plăci românești. Cereți preț curentul il. gratis din Marglo magazin de

gramofoane

al lui

TÓTH JÓZSEF

Szeged, str. Könyök 3.

Atelierul de dentură

Radu Novac

Arad, Tököly-tér 7.

Etagiul I.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte recipise de amanet, aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

Telefon 438.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, escută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrisului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

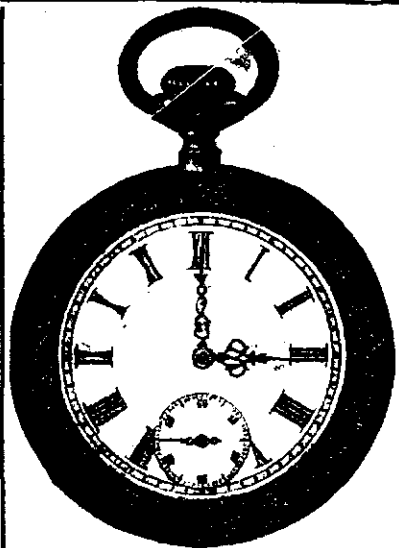
Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Cele mai bune **oroloage**Cele mai solide și **juvaericele**

cele mai moderne

atât pe **bani gata, cât și în****rate** pe lângă **chezășie de 10****ani** cu prețuri ieftine, liferează cea

mai bună prăvălie în aceasta privință

în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări

: în branșa aceasta. :

Face și execută planuri

de zidiri pe lângă prețu-

turile cele mai moderate.

P. t. Domnilor.

Funcționari și negustori români!!!

Dacă doriți să mâncați bine și ieftin, vă rog cercetați

Restaurantul meu cu „Prânzitor model“— **Strada Deák-Ferencz Nr. 8.** —

unde veți fi împărtașiți de un serviciu punctual și respectuos. Pentru sprijinire binevoitoare mă rog

Cu deosebită stimă:

J. Samuile,
proprietarul prânzitorului model.

ATELIERUL DE LĂCĂTUȘIE ARTISTICĂ DE CLĂDIRI ȘI DE CÂNTARE

Mark Gartner

Arad, Piața libertății Nr. 11.

Primește și execută prompt eulant și cu prețuri moderate orice fel de lucrări în branșa de lăcătușie precum: ferăriile la clădiri, zăbrele la morminte și pregătiri și reparaturi solide de cântare. Cu Preliminare de spese servește gratuit.

:: Contând la binevoitorul sprijin, rămân ::

Cu deosebită stimă:

MARK GARTNER.

Lisinszky Lajos, stoler

Arad, strada Péter Nr-ul 6.

Execută cele mai moderne mobile de dormitor, refector, salon și garderobă.

Intreprinde aranjarea perfectă a orice fel de locuințe.

—
Preliminare gratuit.

Execută mobile durabile și solide conform desenelor ori după com. verbală.

Solicit sprijinul binevoitor al publicului românesc.

An sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame

Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fileri exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-ii.

Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Coman tele din provincă se execută încă în aceeași zi.

25 (11)

Cel mai bun și mai încrezut mijloc de curățirea și nobilitarea feței, care se deosebește de toate mijlocele cunoscute până acum este

Serail crema a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tinerește împrumută feței o finețe de catifea, îndepărtează pistruii și alunițele, netezește încreșturile.

==== Prețul unui tub 1 cor. ====

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă din substanțe nevătămătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

==== O cutie 1 cor. 20 fil. ====

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea.

==== O bucătă 70 fileri. ====

Pe poștă le trimite:

farmacia **R o z s n y a y**

Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă să efectueș încă în aceeași zi.

Dacă ești om crutător de banii tăi

atunci înainte de ce îți vei fi comandat sau voiești să-ți tîrguești ghete

cercetează cu toată încrederea marele magazin al

„Asociației călțunarilor din Arad”

Piața Libertății numărul 14.

Se află cele mai moderne și trainice ghete pentru dame și domni, cu prețuri moderate.

Director: IUSTIN OLARIU.

Singurul institut de asigurare ardelean
„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.
 Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru **edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc.** pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantagii deosebite), pe **cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.**

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992—
	(viață	11,020.266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,204.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: „ „ Buziaș, — Recaș, — Giacova, — Delta. „ „

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Giacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicare.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de inchiriat și pe proprietăți de pământ.